

Erhvervsbarometer København

Analyse af erhvervsudviklingen og dens forudsætninger i
Københavns Kommune

Erhvervsudviklingen i Københavns Kommune kortlægges og sammenlignes
med andre storbyer i Nordeuropa, andre større kommuner i Danmark samt
Københavns 11 bydele.

Titel:

Erhvervsbarometer København

Analyse af erhvervsudviklingen og dens forudsætninger i Københavns Kommune

Forfattere:

Tage Petersen (CRT) og Eskild Hansen (EHSB) i samarbejde med følgende fra CRT:

Bjarne Madsen

Jens Clausen

Irena Stefaniak

Astrid Enemark

Center for Regional- og Turismeforskning (CRT)

Stenbrudsvej 55

3730 Nexø

Telefon +45 5644 1144

e-mail: crt@crt.dk

www.crt.dk

ISBN: 978-87-916-7751-9 (PDF)

© 2014 Center for Regional- og Turismeforskning, Eskild Hansen Strategibureau og Københavns Kommune

Center for Regional- og Turismeforskning er et center for anvendt forskning, der løfter analyse- og udviklingsopgaver samt forskningsprojekter med særligt fokus på yderområder. Centrets primære fokus er regionaludvikling med fokus på yderområder, turisme i et destinationsperspektiv samt modeløkonomisk analyse. CRT er beliggende på Bornholm og har eksisteret siden 1994.

Indhold

1	Indledning og sammenfatning	7
1.1	Et statistisk billede af Københavns Kommune	7
1.2	Læsevejledning	11
1.3	Formål og metode	11
2	Del 1: Erhvervsbarometer København	13
2.1	Effekter	13
2.1.1	Velstand.....	13
2.1.2	Erhvervsindkomst (produktivitet)	15
2.1.3	Jobvækst.....	18
2.1.4	Ledighed.....	21
2.1.5	Bæredygtighed	22
2.1.6	Social balance.....	22
2.2	Kerneprocesser	26
2.2.1	Værdiskabelse (erhvervsliv)	26
2.2.2	Beskæftigelse (arbejdsmarked)	31
2.2.3	Pendling (mobilitet).....	42
2.3	Rammebetingelser/vækst drivere	45
2.3.1	Innovation og ny teknologi.....	45
2.3.2	Menneskelige ressourcer	45
2.3.3	Internationalisering	56
2.3.4	Tilgængelighed	58
2.3.5	Synlighed og attraktivitet.....	59
3	Del 2: Tema - Hvem skaber vækst i København?	62
4	Litteraturliste	68
5	Appendiks: Overordnet introduktion til Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K og LINE)®	69
5.1	Registerdata for personer og virksomheder	69
5.2	Kommunefordelte nationalregnskaber (SAM-K)	70
5.3	Fremskrivninger og konsekvensberegninger med en lokaløkonomisk model (LINE) .	70
5.4	Specialtabeller - forløbstabeller, "primo-/ultimo-tabeller"	73
5.5	Ændringer i modellens forudsætninger med udgangspunkt i den førte politik	73

Liste over tabeller

Tabel 1: Bruttoregionalprodukt pr. indbygger (EURO) i udvalgte storbyer (NUTS2)	13
Tabel 2: BRP pr. indbygger, forrige års priser, fremskrivning for 2020	14
Tabel 3: BRP i foregående års priser, mio. kr.	15
Tabel 4: Gennemsnitlig erhvervsindkomst per beskæftiget i den private sektor	16
Tabel 5: Gennemsnitlig erhvervsindkomst per beskæftiget i den private sektor	17
Tabel 6: Samlet erhvervsindkomst i den private sektor, foregående års priser, mio. kr.	18
Tabel 7: Samlet beskæftigelse, offentlig og privat, udvalgte storbyer, NUTS2	18
Tabel 8: Samlet beskæftigelse i 2011 og udvikling for 2000-2020	19
Tabel 9: Antal beskæftigede i den private sektor fordelt på kommuner	20
Tabel 10: Antal beskæftigede i den private sektor fordelt på bydele.....	20
Tabel 11: Ledige i % af arbejdsstyrken vist som indeks; Københavns Kommune=100	21
Tabel 12: Ledige i % af arbejdsstyrken vist som indeks; Københavns kommune=100.....	22
Tabel 13: CO2-emission, Københavns Kommune, tons CO2	22
Tabel 14: Udviklingen i de sociale klasser (1.000 personer).....	23
Tabel 15: Disponibel indkomst pr. indbygger fordelt på bydele	24
Tabel 16: Disponibel indkomst pr. indbygger fordelt på kommuner	25
Tabel 17: Procentvis fordeling af den samlede beskæftigelse på sektorer 2011	26
Tabel 18: Beskæftigelse i den offentlige sektor	27
Tabel 19: Beskæftigede i Københavns kommune, de 10 største brancher, 2013	28
Tabel 20: Udvikling i beskæftigelse, de ti største brancher.....	29
Tabel 21: Bydelenes andel af beskæftigelsen i de ti største brancher, 2013, grøn markering af høj andel af samlet beskæftigelse.....	30
Tabel 22: Udvikling i beskæftigelse frem mod 2020	31
Tabel 23: Erhvervsfrekvens fordelt på kommuner i %.....	31
Tabel 24: Beskæftigelsesfrekvens fordelt på kommuner	32
Tabel 25: Beskæftigelse i den private sektor.....	32
Tabel 26: Samlet beskæftigelse fordelt på bydele	33
Tabel 27: Beskæftigede i den private sektor med en lang videregående uddannelse fordelt på byer....	34
Tabel 28: Beskæftigede i den private sektor med mellemlang videregående uddannelse fordelt på byer	34
Tabel 29: Beskæftigede i den private sektor med en kort videregående uddannelse fordelt på byer	35
Tabel 30: Beskæftigede i den private sektor med faglært uddannelse fordelt på byer	35
Tabel 31: Beskæftigede i den private sektor med ufaglært uddannelse fordelt på byer	36
Tabel 32: Alle beskæftigede med en lang videregående uddannelse fordelt på bydele	36
Tabel 33: Alle beskæftigede med en mellemlang videregående uddannelse fordelt på bydele.....	37
Tabel 34: Alle beskæftigede med en kort videregående uddannelse fordelt på bydele	37
Tabel 35: Alle beskæftigede med en faglært uddannelse fordelt på bydele	38
Tabel 36: Alle beskæftigede med en ufaglært uddannelse fordelt på bydele	39
Tabel 37: Unges (18-24 årige) beskæftigelse inden for den private sektor fordelt på byer.....	39
Tabel 38: Unges (18-24 årige) beskæftigelse inden for den private sektor fordelt på bydele	40
Tabel 39: Ældres (50-årige og derover) beskæftigelse inden for den private sektor fordelt på bydele	41

Tabel 40: Arbejdsstyrkebalance for Københavns Kommune.....	41
Tabel 41: Indpendling for København og øvrige større kommuner for 2000 - 2020.....	42
Tabel 42: Udpending for København og øvrige større kommuner for 2000 - 2020.....	43
Tabel 43: Indpendling til København og øvrige større kommuner fordelt på uddannelse for 2011.....	43
Tabel 44: Udpending fra København og øvrige større kommuner fordelt på uddannelse for 2011.....	44
Tabel 45: Samlede udgifter til forskning og udvikling i alle sektorer.....	45
Tabel 46: Befolkning i udvalgte storby-regioner på NUTS2 - niveau.....	46
Tabel 47: Befolkning 1996 - 2012 samt fremskrivning til 2020 fordelt på større kommuner.....	46
Tabel 48: Befolkning 1996 - 2012.....	47
Tabel 49: Lang videregående uddannelse, 18-64 årige, 1996 og 2011.....	47
Tabel 50: Mellemlang videregående uddannelse, 18-64 årige, 1996 og 2011.....	48
Tabel 51: Kort videregående uddannelse, 18-64 årige, 1996 og 2011.....	48
Tabel 52: Faglærte 18-64 årige, 1996 og 2011.....	49
Tabel 53: Ufaglærte 18-64 årige, 1996 og 2011.....	49
Tabel 54: 18-64 årige med en lang videregående uddannelse fordelt på bydele.....	50
Tabel 55: 18-64 årige med en mellemlang videregående uddannelse fordelt på bydele.....	51
Tabel 56: 18-64 årige med en kort videregående uddannelse fordelt på bydele.....	51
Tabel 57: Faglærte 18-64 årige fordelt på bydele.....	52
Tabel 58: Ufaglærte 18-64 årige fordelt på bydele.....	53
Tabel 59: 20-29 årige med en lang videregående uddannelse fordelt på bydele.....	54
Tabel 60: Faglærte 20-29 årige fordelt på bydele.....	55
Tabel 61: Ufaglærte 20-29 årige fordelt på bydele.....	55
Tabel 62: Antal investeringssager.....	57
Tabel 63: Samlet eksport til udlandet, mio. kr.....	57
Tabel 64: Interregional eksport i mio. kr.....	58
Tabel 65: Antal internationale flyruter.....	59
Tabel 66: Antal passagerer i lufthavne, storbyer fordelt på NUTS2 - niveau.....	59
Tabel 67: Antal internationale foreningsmøder o.l.....	60
Tabel 68: Antal internationale møder (ICCA) og foreningskongresser (UIA).....	60
Tabel 69: Gennemsnitlig årlig vækst i antallet af internationale overnatninger, 2008-2012.....	61
Tabel 70: Antal vækstvirksomheder (både iværksættere og ikke-iværksættere).....	63
Tabel 71: Antal og andel af vækstvirksomheder (både iværksættere og ikke-iværksættere).....	64
Tabel 72: Vækstvirksomheders betydning 2011.....	64
Tabel 73: Antal vækstvirksomheder fordelt på brancher, 2011.....	65
Tabel 74: Andelen af vækstvirksomheder i % fordelt på brancher, 2011.....	66
Tabel 75: Antal vækstvirksomheder efter antal medarbejdere.....	66
Tabel 76: Antal og andel af vækstvirksomheder opgjort efter etablerings år.....	66
Tabel 77: Antal ansatte opgjort efter etablerings år.....	67
Tabel 78: Uddannelsesniveaut for beskæftigede i vækstvirksomheder.....	67

Liste over figurer

Figur 1: Barometerets opbygning	11
Figur 2: Vækst i internationale hhv. nationale hotelovernatninger, 2008-2012.....	61

1 Indledning og sammenfatning

1.1 Et statistisk billede af Københavns Kommune

Dette er et statistisk billede af erhvervsudviklingen og erhvervsudviklingens forudsætninger i Københavns Kommune.

Barometeret indeholder både en generel del og en temadel. Temaet i dette nummer er vækstvirksomhederne i København.

Hvad viser Erhvervsbarometer København?

Erhvervsbarometeret viser blandt andet:

Effekter

Velstand: Brutto regionalproduktet (BRP) pr. indbygger er højere i København (her Hovedstadsregionen) end i de nordeuropæiske konkurrentmetropoler, men Amsterdam har i 2001-2010 haft den højeste vækst (36 %) efterfulgt af Stockholm (31 %) og København (29 %). I de senere år (2008-2010) har København haft den højeste vækst (6 %) mod 3 % i Amsterdam og Stockholm. Baseres sammenligningen mellem konkurrencemetropolerne på OECD Metropolitan Database, får København knapt så fin en placering, hvilket skyldes, at Konkurrencemetropoler i OECD databasen defineres langt bredere geografisk.

I 2012 skabte Københavns Kommune 16 % af Danmarks samlede BRP. I 1996-2012 var væksten i BRP højere i København (91 %) end i landet som helhed (72 %). Prognosen frem mod 2020 viser, at København forventes at have højere vækst (19 %) end landet som helhed (14 %).

Erhvervsindkomst: Erhvervsindkomsten pr. privat beskæftiget (indikator for produktivitet i den private sektor) er i København 14 % højere end i landet som helhed. Ingen af de andre store byer kan præstere erhvervsindkomst pr. privat beskæftiget over landsgennemsnittet.

I 2012 skabte Københavns Kommune 15 % af Danmarks samlede erhvervsindkomst i den private sektor. I 2000-2012 var væksten i den private sektors erhvervsindkomst højere i København (60 %) end i landet som helhed (38 %).

Jobvækst: I 2000-2010 var der vækst i den samlede beskæftigelse (offentlig og privat) i Berlin og Hamborg (7 %), Stockholm (6 %) og Amsterdam (2 %), men 0-vækst i beskæftigelsen i København (her Hovedstadregionen). Det er særligt efter 2008 at København har tabt terræn.

I Københavns Kommune var der imidlertid en vækst i beskæftigelsen på 4 % i 2000-2010. Frem mod 2020 forventes beskæftigelsen i Københavns Kommune at vokse til godt 400.000 svarende til en vækst på 58.000 (17 %) i forhold til 2012 mod 5 % på landsplan.

Ledighed: Ledigheden i København har historisk set ligget højere end landsgennemsnittet. Dette var særlig udtalt under højkonjunktoren i 2006-2008, men også i de senere år har ledigheden i København ligget markant over landsgennemsnittet.

Kerneprocesser

Værdiskabelse (erhvervsliv): I Københavns Kommune ligger 52 % af den samlede beskæftigelse (82 % af den private beskæftigelse) inden for de 10 største private brancher målt på beskæftigelse. Branchernes betydning for den samlede beskæftigelse er voksende; fra 50 % i 2000 til forventet 54 % i 2020. I seks af de ti brancher har København en stærk specialisering (brancherne har relativt større betydning for beskæftigelsen i København end på landsplan; indeks 100 svarer til landsgennemsnittet):

- Forlag, tv og radio (324)
- Finansiering og forsikring (221)
- Vidensservice (220)
- IT og informationstjenester (207)
- Rådgivning (166)
- Hoteller og restauranter (158)

I tre af de ti brancher har København en svag specialisering:

- Ejendomshandel og udlejning (125)
- Rejsebureauer, rengøring o.a. operationel service (109)
- Transport (101)

Handel er den største af de 10 brancher med den største beskæftigelse, men samtidig den branche med den laveste specialisering. København har en lavere specialisering end landsgennemsnittet (68). Det er bemærkelsesværdigt, at hovedstaden ikke har en stærkere position inden for handel.

Frem mod 2020 forventes en vækst i den samlede beskæftigelse i København på 49.000 til 402.000. Væksten forventes at være særlig høj inden for transport, handel og hotel og restauranter.

Beskæftigelse (arbejdsmarked): Erhvervs- og beskæftigelsesfrekvensen i Københavns Kommune er over niveauet i landet som helhed. Uddannelsesniveaue i den private sektor i København er væsentlig højere end i andre danske byer og hele Danmark. Andelen af højtuddannede vokser hurtigere end i andre dele af landet, men det gør andelen af ufaglærte også! Fra 2005 til 2011 har den private sektor i København øget antallet af ufaglærte ansatte i modsætning til de andre byer og landet som helhed, hvor antallet af ufaglærte er faldet. Arbejdskraftbalancen viser da også en større tilgang af ufaglærte jobs end tilgang af udfaglærte til arbejdsstyrken.

Pendling (mobilitet): Københavns Kommune har 301.000 indpendlere svarende til ca. ¼ af alle landets indpendlere. Indpendlingen forventes at vokse med 49.000 (16 %) frem mod 2020. Antallet af udfaglærte ligger på 237.000, og udfaglærte forventes at vokse med 50.000 (21 %) frem mod 2020.

Rammebetingelser

Befolkningstallet i København er stigende. I Stockholm er væksten i indbyggeretallet større end i København; i Berlin, Hamborg og Amsterdam er væksten lavere end i København. Danmarks øvrige større kommuner oplever også befolkningsvækst, men ingen kommune så kraftigt som København.

Uddannelsesniveuaet: Københavns Kommunes uddannelsesprofil kendetegnes af meget få faglærte, mange med en lang videregående uddannelse og mange ufaglærte. Københavns Kommune er i særklasse den kommune med den største andel af den voksne befolkning med en lang videregående uddannelse samt den største vækst i andelen af personer med en lang videregående uddannelse på arbejdsmarkedet. Samtidigt er København den eneste større kommune med et stigende antal ufaglærte.

Samlet set har København gennemlevet et massivt uddannelseløft i perioden 1996 – 2011, men uddannelseløftet er ulige fordelt bydelene imellem. I Indre By, bro-bydelene og Vest Amager er andelen af befolkningen med en lang videregående uddannelse i 2011 på niveau med eller højere end andelen med en faglært uddannelse. I Brønshøj-Husum, Bispebjerg og Amager Øst er der ca. dobbelt så mange med en faglært uddannelse som med en lang videregående uddannelse. Fordelingen og udviklingstendenserne peger i retning af en større uddannelsesmæssig polarisering bydelene imellem. En polarisering mellem Indre by, Amager Vest og bro-bydelene på den ene side og de mere perifære bydele på den anden.

Tema: Hvad skaber vækst i København

Vækstvirksomheder er i fokus erhvervspolitisk og er f.eks. den målgruppe væksthusene fokuserer på. København er landets stærkeste vækstregion og videntcenter, men med en andel af vækstvirksomheder - set i forhold til den samlede virksomhedsmasse - der er på niveau med de øvrige større kommuner i Danmark. Københavns rolle som videntcenter afspejles ikke i fordelingen af vækstvirksomheder på brancher, men derimod i Københavns erhverspecialisering indenfor f.eks. turisme, handel mv., "øvrige byerhverv" (Handel + Hoteller og restauranter + Rejsebureau + Anden service) og i mindre grad vækstbrancherne (Information og kommunikation + Finansiering og forsikring + Ejendomshandel og udlejning + Vidensservice).

De københavnske vækstvirksomheder er relativt små sammenlignet med landet som helhed. Ca. 1/5 af landets vækstvirksomheder med under 10 ansatte ligger i Københavns Kommune, hvorimod kun knapt 1/8 af de større vækstvirksomheder findes i Københavns Kommune.

Billedet af vækstvirksomhedernes rolle afspejler Københavns status som Danmarks hovedstad med mange større, ældre og internationalt rettede virksomheder, men det rejser samtidigt nogle centrale spørgsmål.

Andelen af beskæftigede i vækstvirksomheder er i København under niveauet i landet som helhed og væsentligt under kommuner som Randers og Ålborg. Det taler for yderligere fokus på dette segment af virksomheder i erhvervspolitikken. Omvendt kan det hævdes, at det i København i højere grad er

store virksomheder, herunder internationale virksomheder, der trækker vækst, beskæftigelse og produktivitet, og at det derfor er mere relevant for København at satse på dette segment af virksomheder i erhvervspolitikken.

København er Danmarks førende videntcenter med stærke og tunge videninstitutioner, og samtidigt har København landets højst uddannede arbejdsstyrke. Derfor kunne det forventes, at det var i videntunge brancher vækstvirksomhederne etablerede sig og at vækstvirksomhederne beskæftigede en høj andel med videregående uddannelser. Dette er ikke tilfældet. Beskæftigelsen i københavnske vækstvirksomheder bæres af de faglærte.

Hvordan er Erhvervsbarometer København opbygget?

Erhvervsbarometeret tegner et bredt og dækkende statistisk billede af erhvervsudviklingen i Københavns Kommune. Der er medtaget en bred vifte af relevante indikatorer og nøgletal.

Bag de mange data er der nogle grundlæggende sammenhænge, der strukturerer de forskellige afsnit i barometeret.

Indgangen til barometeret er den **erhvervsindkomst** (produktivitet) og den **velstand** (BRP her suppleret med jobskabelse, bæredygtighed og social balance), som erhvervsudviklingen i sidste ende giver københavnerne. Det er så at sige omdrejningstælleren og speedometeret på instrumentbrættet; erhvervsudviklingens **effekter** med andre ord.

For at opnå erhvervsindkomst og velstand, er der tre processer i Københavns økonomi, der skal fungere godt:

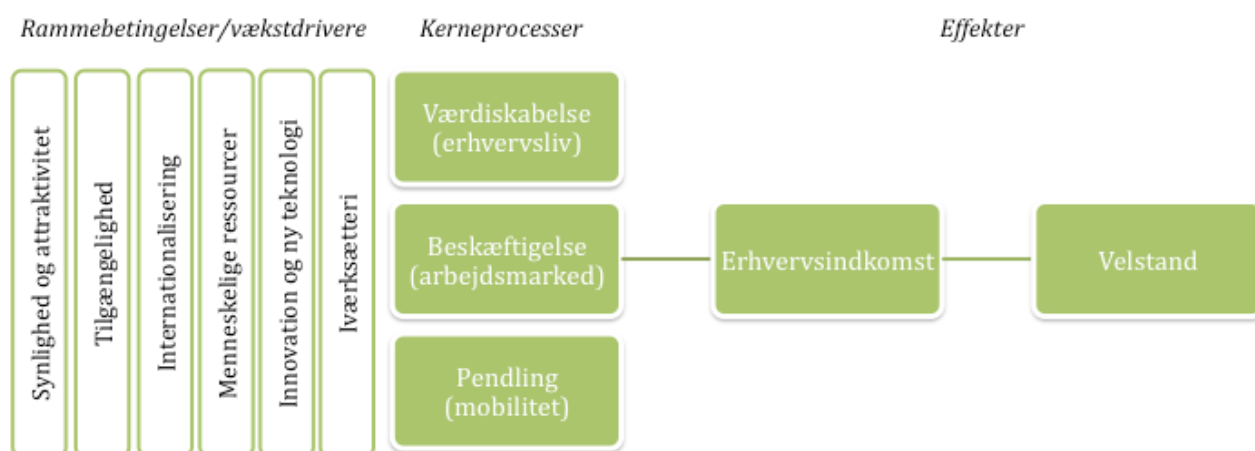
- Erhvervslivet i København skal være dynamisk, innovativt og internationalt og derigennem levere høj **værditilvækst** og produktivitet.
- Arbejdsmarkedet i København skal levere kompetencer og producere høj **beskæftigelse**.
- Mobiliteten skal være høj, så folk fra oplandet og fra udlandet kan **pendle** ind til jobs i København, og københavnerne kan bringe indkomst hjem til kommunen fra jobs andre steder.

Det er billedligt talt den mekanik, der ligger under kølerhjelmene og får økonomien i København op i omdrejninger og fart. Kvaliteten af de tre kerneprocesser afhænger af de erhvervsmæssige rammebetingelser, her sammenfattet i seks kategorier:

- Iværksætter
- Innovation og ny teknologi
- Menneskelige ressourcer
- Internationalisering
- Tilgængelighed
- Synlighed og attraktivitet

Barometerets opbygning er illustreret i figuren nedenfor:

Figur 1: Barometerets opbygning

Kilde: CRT og EHSB

1.2 Læsevejledning

Denne rapport har to dele; Erhvervsbarometer København og et temaafsnit om vækstvirksomheder. Erhvervsbarometerdelen indeholder et afsnit om **effekter** (produktivitet, velstand, jobskabelse, bæredygtighed og social balance), et afsnit om **kerneprocesser** (værdiskabelse, beskæftigelse og pendling) samt et afsnit om **rammebetingelser** (innovation, befolkning, uddannelsesniveau, internationalisering, tilgængelighed).

1.3 Formål og metode

Erhvervsbarometer København bygger på et nationalregnskab for Københavns Kommune, som er en statistisk registrering af, hvordan udviklingen har været de senere år målt på en række indikatorer samt en modelbaseret fremskrivning af centrale parametre frem til år 2020. Indikatorer og parametre er udvalgt i samarbejde med Københavns Kommunes Erhvervsservice. Hensigten med erhvervsbarometeret er at udvikle et værktøj, der løbende kan følge op på udviklingen i Københavns Kommunes erhvervsudvikling, og som politisk og strategisk giver mulighed for både at få et billede af sammenhæng mellem den førte strategi og den faktiske udvikling, men som også kan medvirke til udvælgelsen af kommende erhvervsstrategiske mål.

Der er valgt data til barometeret ud fra en væsentlighedsvurdering. Den helt centrale og bærende datakilde er CRTs nationalregnskab for danske kommuner, adgang til Danmarks Statistiks registerdata, samt CRTs matematiske regnemodel, der fremskriver og konsekvensberegner udviklingen. Nationalregnskab og model deler Københavns Kommune med regionerne og andre kommuner; CRT opstiller hvert halve år nationalregnskab og simulerer en fremskrivning for hver kommune med udgangspunkt i:

- Aktuelle data fra Danmarks Statistik, f.eks. de regionale regnskaber, registerdata vedr. personer og virksomheder, data vedr. arbejdstid og indkomster (fra e-indkomster) mv.
- National fremskrivning fra ADAM-modellen, som Danmarks Statistik vedligeholder og blandt andet Finansministeriet benytter. ADAM fremskrivningen baserer sig på Økonomi- og Indenrigsministeriets konjunkturvurdering¹ fra august 2013 og regeringens konvergensprogram for 2013².

En model kan regne på mange måder: Generelt er resultater af modeller usikre og ikke bedre end de forudsætninger, som modellen regner på. Fordelen er, at man fastholder forudsætninger og resultater til senere vurderinger. Til dette erhvervsbarometer har vi valgt at benytte "standardmodellen", som er udviklet sammen med regioner og andre kommuner. Bl.a. er det valgt at basere fremskrivningen på Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning. Fremover kan modellen "fine-tunes", så forudsætninger tilpasses og fokus rettes imod aktuelle udviklingsproblemstillinger.

2 Del 1: Erhvervsbarometer København

2.1 Effekter

2.1.1 Velstand

Velstand skabes af indkomst, produktivitet og beskæftigelse. Det er de primære styringsmål. Hertil kommer andre dimensioner af væksten, såsom social ulighed, bæredygtighed m.v. Dette afsnit indeholder nationale og internationale styringsindikatorer for erhvervsudviklingen i Københavns Kommune.

BRP pr. indbygger

I 2010 var det gennemsnitlige bruttoregionalprodukt (pr. indbygger) i København (her Hovedstadsregionen) på 60.900 EURO. Det er højere end i de nordeuropæiske konkurrentbyer.

Amsterdam har i 2001-2010 haft den højeste vækst efterfulgt af Stockholm og København.

Væksten har udviklet sig nogenlunde parallelt i Stockholm og København. Fra 2002 til 2008 tabte København terræn til Stockholm, men i 2010 vendte billedet, og København synes at være kommet bedre ud af finanskrisen end Stockholm.

Tabel 1: Bruttoregionalprodukt pr. indbygger (EURO) i udvalgte storbyer (NUTS2)

Euro				Vækst i %	
	2001	2008	2010	2001-2010	2008-2010
Amsterdam	41.100	54.200	55.800	36	3%
Stockholm	38.800	49.300	50.700	31	3%
København	47.100	57.400	60.900	29	6%
Berlin	23.100	27.800	28.900	25	4%
Hamborg	44.200	52.100	52.200	18	0%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)@

Definition: Gennemsnitligt bruttoregionalprodukt, BRP: Værdien den samlede regionale produktion med fradrag af værdien af de varer og tjenester, der er blevet forbrugt i produktionsprocessen, pr. indbygger.

I KLs rapport "Danmark i forandring"¹ opgøres Københavns BNP i 2010 til 37.432 \$ pr. inbygger, og København har i denne opgørelse et betydeligt lavere BNP end Stockholm, Hamborg og Amsterdam. KL's rapport er baseret på tal fra OECDs Metropolitan Database, hvor storby regioner defineres ud fra kriteriet for pendlingsoplande og befolkningstæthed², hvilket betyder at København i denne rapport er

¹ Danmark i forandring- Udvikling og lokal balance. KL 2014

² (http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/urban-rural-and-regional-development/redefining-urban_9789264174108-en#page1)

defineret som et langt større område end Nuts 2 "Hovedstadsregionen". Derfor er tallene ikke sammenlignelige.

I et nationalt perspektiv viser data, at værdiskabelsen pr. indbygger er markant højere i Københavns Kommune end i de andre større byer og i Danmark som helhed. Siden 1996 har væksten i værdiskabelsen pr. indbygger i København svaret til landsgennemsnittet, og velstandsforskellen har derfor været uændret.

Ser man på de andre store byer er billedet anderledes. Især Esbjerg, men også i Aarhus har væksten i velstand siden 1996 været højere end i resten af landet og i København. Odense og Randers har omvendt klaret sig dårligere og taber terræn. Efter finanskrisen i 2008 har København dog klaret sig bedre, men stadig dårligere end Esbjerg. Billedet er således, at København også på "hjemmebanen" i Danmark bliver slået af andre store byer, når det gælder vækst i velstand.

Frem mod 2020 viser prognoserne en vækst i BRP pr. indbygger i Københavns Kommune markant under landsgennemsnittet. Det skyldes primært en stor forventet tilflytning og påpeger, at en vækst i BRP på nationalt niveau med denne tilflytning skal sparres med en tilsvarende udvikling i den regionale produktion

Tabel 2: BRP pr. indbygger, forrige års priser, fremskrivning for 2020

Kommuner	BRP pr. indbygger i kr.			Indeks, Kbh. = 100			Vækst i %	
	1996	2008	2012	1996	2008	2012	1996-2012	2008-2012
København	318.345	465.284	521.323	100	100	100	64	12
Aarhus	204.865	326.690	344.639	64	70	66	68	5
Aalborg	192.682	307.921	317.468	61	66	61	65	3
Odense	191.248	293.799	295.016	60	63	57	54	0
Esbjerg	184.959	293.039	349.480	58	63	67	89	19
Randers	159.281	255.329	240.373	50	55	46	51	-6
Øvrige	185.664	285.382	296.727	58	61	57	60	4
Hele landet	198.753	305.178	322.692	62	66	62	62	6

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Definition: Gennemsnitligt bruttoregionalprodukt, BRP: Værdien den samlede regionale produktion med fradrag af værdien af de varer og tjenester, der er blevet forbrugt i produktionsprocessen, pr. indbygger.

Ser man i stedet på Københavns og de andre store byers bidrag til landets samlede værdiskabelse tegner der sig et andet billede. Fra 1996-2012 har København sammen med Aarhus og Esbjerg haft en vækst, der ligger betydeligt over landsgennemsnittet. Dette kan ses som et udtryk for storbyernes voksende betydning og landdistrikternes tilsvarende faldende betydning for den samlede værdiskabelse. Tendensen fortsætter frem mod 2020.

Det er dog samtidigt værd at bemærke, at Københavns Kommunes andel af landets samlede værdiskabelse "kun" vokser fra 15 % til 16 % i 2012 og 17 % i 2020.

Tabel 3: BRP i foregående års priser, mio. kr.

Kommuner	BRP mio. kr.			Andel af hele landet, %			Vækst i %	
	1996	2012	2020	1996	2012	2020	1996-2012	2012-2020
København	153.049	291.624	347.296	15	16	17	91	19
Aarhus	57.647	109.972	129.197	5	6	6	91	17
Aalborg	36.338	64.588	75.159	3	4	4	78	16
Odense	35.217	57.047	65.628	3	3	3	62	15
Esbjerg	21.263	40.208	47.405	2	2	2	89	18
Randers	14.585	23.078	25.474	1	1	1	58	10
Øvrige	730.346	1.221.431	1.364.566	70	68	66	67	12
Hele landet	1.048.445	1.807.948	2.054.724	100	100	100	72	14

Anm.: Prognose for 2012-2020

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.1.2 Erhvervsindkomst (produktivitet)

Bruttoregionalproduktet er et mål for den samlede værdiskabelse i økonomien, både i den offentlige og i den private sektor. Erhvervsindkomsten er den løn hhv. det overskud fra selvstændig virksomhed, som indbyggerne med denne type indkomst realiserer.

I erhvervsbarometeret måles erhvervsindkomst efter arbejdssted og for den private sektor særskilt. Sættes dette mål i forhold til antallet af beskæftigede i den private sektor fås et mål for produktiviteten i den private sektor.

I 2012 var den gennemsnitlige erhvervsindkomst i Københavns Kommune på 415.000 kr. eller 14 % højere end den gennemsnitlige erhvervsindkomst på landsplan, der var 365.000 kr.

Det er bemærkelsesværdigt, at ingen af de andre store byer i Danmark er i stand til at skabe en gennemsnitlig erhvervsindkomst, der ligger over landsgennemsnittet. Her er København således i en særlig position.

Når det gælder væksten i den gennemsnitlige erhvervsindkomst siden 2000 ligger København i front sammen med Esbjerg. Især Odense, men også Aalborg og Aarhus kan ikke følge landsgennemsnittet.

Tabel 4: Gennemsnitlig erhvervsindkomst per beskæftiget i den private sektor

Kommuner	Erhvervsindkomst, kr.		Kbh.=100		Vækst i pct.
	2000	2012	2000	2012	2000-2012
København	276.009	414.685	100	100	50
Aarhus	250.870	363.041	91	88	45
Aalborg	237.407	341.085	86	82	44
Odense	232.788	328.775	84	79	41
Esbjerg	242.816	365.675	88	88	51
Randers	228.739	341.311	83	82	49
Øvrige	244.916	359.434	89	87	47
Hele landet	247.782	364.891	90	88	47

Anm.: Prognose for 2012-2020

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

På tværs af bydelene i København er der også bemærkelsesværdige forskelle og forandringer i erhvervsindkomsten. Indre By, Vesterbo, Østerbro og Amager Vest er de bydele, hvor der realiseres de størst erhvervsindkomster.

Østerbro og Amager Vest har løftet sig markant over perioden. Andre bydele har tabt terræn. Det gælder Nørrebro, Vanløse, Brønshøj-Husum og i mindre grad Valby og Amager Øst.

Tabel 5: Gennemsnitlig erhvervsindkomst per beskæftiget i den private sektor

Bydele	Erhvervsindkomst, kr.		Indeks, Kbh.=100		Vækst i %
	2000	2012	2000	2012	2000-2012
Indre By	311.334	445.408	113	107	43
Vesterbro Kongens Enghave	275.219	426.780	100	103	55
Østerbro	253.356	423.523	92	102	67
Nørrebro	228.945	289.145	83	70	26
Valby	289.304	404.880	105	98	40
Vanløse	257.153	285.609	93	69	11
Brønshøj-Husum	221.842	312.900	80	75	41
Bispebjerg	262.707	411.421	95	99	57
Amager Øst	256.061	362.109	93	87	41
Amager Vest	252.918	467.716	92	113	85
Københavns kommune	276.009	414.685	100	100	50

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)@

I 2012 skabte Københavns Kommune 15 % af Danmarks samlede erhvervsindkomst i den private sektor. I 2000-2012 var væksten i den private sektors erhvervsindkomst højere i København (60 %) end i landet som helhed (38 %).

Frem mod 2020 forventes en vækst i erhvervsindkomsten i København på niveau med landsgennemsnittet.

Tabel 6: Samlet erhvervsindkomst i den private sektor, foregående års priser, mio. kr.

Kommuner	Erhvervsindkomst mio. kr.		Andel af hele landet, %			Vækst i %
	2000	2012	2000	2012	2020	2000- 2012
København	56.688	90.617	12	15	15	60
Aarhus	27.235	40.164	6	7	7	47
Aalborg	14.870	21.062	3	4	4	42
Odense	14.444	18.322	3	3	3	27
Esbjerg	9.945	14.092	2	2	2	42
Randers	6.536	8.657	1	1	1	32
Øvrige	324.967	436.498	71	68	68	34
Hele landet	454.666	629.413	100	100	100	38

Anm.: Prognose for 2012-2020

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.1.3 Jobvækst

Storbyregioner er ikke alene dynamoer for indkomst og velstand. De genererer også mange jobs.

Tabellen herunder viser beskæftigelsesudviklingen for udvalgte nordeuropæiske storbyregioner. Fra 2001-2008 lå København (her Hovedstadsregionen) i top målt på beskæftigelsesvækst. Fra 2008-2010 faldt beskæftigelsen i København imidlertid, og forspringet blev sat over styr. Over perioden 2001-2010 som helhed har beskæftigelsesudviklingen i de andre storbyer overgået Hovedstadsregionen.

Tabel 7: Samlet beskæftigelse, offentlig og privat, udvalgte storbyer, NUTS2

Storbyer	2001	2008	2010	Vækst 2001- 2008	Vækst 2008- 2010	Vækst 2001- 2010
	--- antal ---			--- % ---		
Berlin	1.571	1.636	1.682	4	2	7
Hamborg	1.056	1.103	1.125	4	1	7
Stockholm	1.084	1.131	1.144	5	1	6
Amsterdam	1.183	1.214	1.202	3	-1	2
København	955	1.001	958	4	-4	0

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Fra 2000 til 2011 har væksten i beskæftigelsen i København ligget over landsgennemsnittet og de andre store byer. Aarhus har haft den næsthøjeste beskæftigelsesvækst.

Fremskrives beskæftigelsen til 2020 vil København lægge betydelig afstand, både til de andre store byer og til resten af landet.

Table 8: Samlet beskæftigelse i 2011 og udvikling for 2000-2020

Kommuner	Beskæftigede		Vækst % 2000 -	
	2000	2011	2011	2020
København	332.697	347.790	5	21
Aarhus	170.014	175.528	3	13
Aalborg	102.537	103.341	1	9
Randers	42.165	40.874	-3	-4
Esbjerg	60.863	58.838	-3	4
Odense	99.829	95.415	-4	1
Øvrige	1.964.763	1.851.766	-6	-3
Hele landet	2.772.868	2.673.552	-4	1

Kilde Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Aarhus har haft størst vækst i den samlede beskæftigelse i den private sektor i perioden 2008 - 2011. København ligger lige efter, men med en fald til indeks 98 sammenlignet med 2008.

Ser vi på Københavns bydele tegner der sig et overordnet mønster. Væksten i beskæftigelsen sker først og fremmest i Amager Vest, Vester og Nørrebro bydelene.

Tabel 9: Antal beskæftigede i den private sektor fordelt på kommuner

(antal)	2008	2011	2020	Indeks: 2008 = 100	
				Indeks 2011	Indeks 2020
Aarhus kommune	110.633	110.632	-	100	-
Københavns kommune	220.819	217.283	250.245	98	113
Aalborg kommune	65.677	61.862	68.016	94	104
Hele landet	1.880.656	1.738.677	1.842.635	92	98
Esbjerg kommune	42.140	38.745	42.366	92	101
Øvrige kommuner	1.342.460	1.227.433	1.273.318	91	95
Odense kommune	62.926	56.829	60.493	90	96
Randers kommune	29.892	25.960	25.747	87	86

Anm.: Mangler data for Aarhus Kommune for 2020. Prognose for 2011-2020.
Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Tabel 10: Antal beskæftigede i den private sektor fordelt på bydele

Bydel	Antal beskæftigede		Vækst i %	
	2008	2011	2008-2011	2011-2020
Amager Vest	18.349	23.368	27	18
Vesterbro Kongens Enghave	27.420	28.656	5	13
Nørrebro	12.071	12.493	3	16
Indre By	80.170	80.845	1	15
Brønshøj-Husum	4.358	4.381	1	17
Østerbro	23.745	23.778	0	16
Valby	15.237	14.297	-6	14
Amager Øst	11.200	9.954	-11	15
Vanløse	4.656	4.065	-13	20
Bispebjerg	12.990	9.702	-25	14
Københavns kommune	220.819	217.283	-2	15

Anm.: Prognose for 2011-2020.
Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.1.4 Ledighed

Ledigheden i København har historisk ligget højere end landsgennemsnittet. Dette var særlig udtalt under højkonjunktoren i 2006-2008, men også i de senere år har ledigheden i København ligget markant over landsgennemsnittet. Hvor ledigheden i København i 2004-2005 lå lidt over landsgennemsnittet er billedet også efter 2008 en betydelig forringelse i forhold til landsgennemsnittet.

I forhold til de andre store byer i Danmark er der bemærkelsesværdige forskelle. I Aarhus, Aalborg, Esbjerg og Randers er det lykkedes at skabe et betydeligt fald i ledigheden. Bortset fra Odense har København således nu en betydelig større ledighed end de andre store byer.

Tablet 11: Ledige i % af arbejdsstyrken vist som indeks; Københavns Kommune=100

Kommuner	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Københavns kommune	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Aarhus kommune	108	96	73	61	61	64	58	65	74	78
Aalborg kommune	146	152	126	66	91	90	88	86	83	81
Odense kommune	114	107	75	63	71	85	79	103	106	101
Esbjerg kommune	83	67	39	44	49	72	63	62	66	62
Randers kommune	107	88	57	42	50	86	78	75	67	60
Øvrige kommuner	86	79	59	54	58	73	70	69	70	67
Hele landet	92	85	67	59	64	76	74	74	75	73

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

I København varierer ledigheden betydeligt fra bydel til bydel. Ledigheden er højest på Vesterbro, Nørrebro, i Brønshøj-Husum og på Bispebjerg. Den er lavest i Indre by, på Østerbro og i Vanløse.

Over tiden er der også nogle bemærkelsesværdige forskydninger. I forhold til København som helhed er ledigheden faldet i Indre By, på Vesterbro og på Amager Vest. Den er til gengæld steget relativt i Valby, Brønshøj-Husum, Bispebjerg og på Amager Øst.

Tabel 12: Ledige i % af arbejdsstyrken vist som indeks; Københavns kommune=100

Bydele	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Indre By	90	90	79	85	82	79	72	68	66	65
Vesterbro Kongens Enghave	127	117	130	128	126	118	114	112	112	112
Østerbro	85	88	80	79	80	83	82	83	81	80
Nørrebro	120	122	125	118	122	116	119	121	120	121
Valby	92	97	95	103	100	100	101	100	102	103
Vanløse	69	77	83	68	72	78	83	80	79	78
Brønshøj-Husum	98	94	111	117	105	109	124	112	115	115
Bispebjerg	118	120	124	120	119	124	124	128	131	131
Amager Øst	94	88	90	80	90	95	97	97	97	98
Amager Vest	101	100	97	95	96	95	89	95	95	95
Københavns kommune	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.1.5 Bæredygtighed

Væksten i København er kombineret med en gradvis nedtrapning af CO₂-emissionen.

Tabel 13: CO₂-emission, Københavns Kommune, tons CO₂

2005	2008	2009	2010	2011	2012
2.535.737	2.460.484	2.587.200	2.513.704	2.133.659	1.958.886

Kilde: COWI for Københavns Kommune, april 2013: CO₂-regnskab for 2012

2.1.6 Social balance

Over en længere årrække er der sket en social polarisering af københavnere. Der er kommet flere velstillede københavnere, især i den højere middelklasse, men også i middelklassen og i overklassen. Her er stigningen i København højere end på landsplan. Samtidigt er antallet af personer i arbejderklassen faldet betydeligt i København. Faldet har været større end på landsplan. Væksten i underklassen har til gengæld været mindre end på landsplan.

Udviklingen skyldes først og fremmest, at de velstillede i højere grad end tidligere søger mod København. Det skyldes blandt andet ændringer i erhvervsstrukturen med nedgang i traditionelle erhverv som industri, bygge/anlæg, transport og operationel service, og modsvarende fremgang i væksterhverv som lægemidler, IKT og vidensservice. Samtidig har København via boligpolitikken satset på at blive mere attraktiv. Dét er lykkedes.

Tabel 14: Udviklingen i de sociale klasser (1.000 personer)

	København					Hele landet
	1985	1995	2009	Vækst 1985-2009	Vækst 1985-2009	Vækst 1985-2009
	--- Antal ---			Antal	%	%
Overklassen	1,4	1,9	3,6	2,1	150	3
Højere middelklasse	13,9	23,2	52,8	38,3	279	72
Middelklassen	37,4	47,3	64,1	26,7	71	26
Arbejderklassen	127,2	108,9	85,9	-41,3	-33	-27
Underklassen	42,5	57,8	50,2	7,7	18	36

Kilde: klassesamfund.dk samt Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2012: Inddeling af befolkningen i sociale klasser

Definitionen af de fem sociale klasser er:

Overklassen

- Selvstændige med indkomst over 3 gange medianindkomsten (defineret som samlet bruttoindkomst før skat for 18-59-årige, der er i beskæftigelse minimum halvdelen af året). Det svarer til ca. 1,1 mio. kr. årligt i 2009.
- Topledere med indkomst over 3 gange medianindkomsten.
- Personer med kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse med indkomst over 3 gange medianindkomsten.

Højere middelklasse

- Selvstændige med indkomst i intervallet 2-3 gange medianindkomsten (svarende til en bruttoindkomst i intervallet 734.000-1,1 mio. kr. før skat)
- Topledere med indkomst i intervallet 2-3 gange medianindkomsten.
- Personer med kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse med indkomst i intervallet 2-3 gange medianindkomsten.
- Personer med lang videregående uddannelse uanset indkomst

Middelklassen

- Personer, som har en kort eller mellemlang videregående uddannelse med en indkomst under det dobbelte af medianindkomsten. (svarende til en bruttoindkomst under 734.000 kr.)
- Selvstændige og topledere med indkomst under det dobbelte af medianindkomsten

Arbejderklassen

- Personer med erhvervsfaglig uddannelse, som ikke er i en af de øvre klasser
- Ufaglærte, som ikke indgår i en af de øvre klasser

Underklassen

- Denne gruppe udregnes som en residual. Det vil sige, at alle, som ikke kunne placeres i klasse 1 til 4 (fordi de havde erhvervs erfaring på under 1/5 år), kommer i denne klasse.

Forskelle i den disponible indkomst er et andet mål for social ulighed. Den disponible indkomst er kort sagt den indkomst, der er tilbage, når skatten er betalt. Og her taler vi både om erhvervsindkomst fra den private og den offentlige sektor, overførsler m.v.

I Københavns Kommune var den gennemsnitlige disponible indkomst i 2012 på 127.000 kr. mod 129.000 kr. på landsplan. I 2004 havde københavnernes en lidt højere disponibel indkomst end resten af landet. I forhold til de andre større byer er den disponible indkomst vokset i Aalborg, Odense og Esbjerg.

På tværs af bydelene er der sket mindre ændringer i københavnernes disponible indkomst siden 2004. Mest bemærkelsesværdigt er faldet i Bispebjerg. Ellers er billedet ret stabilt for perioden 2004-2012.

Table 15: Disponibel indkomst pr. indbygger fordelt på bydele

Bydele	Disponibel indkomst, kr.		Indeks, Kbh.=100		Vækst i % 2004-2012
	2004	2012	2004	2012	
Indre By	125.460	143.403	113	113	14
Vesterbro Kongens Enghave	109.187	126.420	98	99	16
Østerbro	120.148	137.932	108	108	15
Nørrebro	102.430	114.580	92	90	12
Valby	110.940	125.129	100	98	13
Vanløse	118.580	135.078	106	106	14
Brønshøj-Husum	106.651	121.256	96	95	14
Bispebjerg	109.036	117.718	98	92	8
Amager Øst	110.628	125.386	99	99	13
Amager Vest	108.879	129.123	98	101	19
Københavns kommune	111.354	127.295	100	100	14

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Tabel 16: Disponibel indkomst pr. indbygger fordelt på kommuner

Kommuner	Disponibel indkomst, kr.			Indeks, Kbh.=100		Vækst i %	
	2004	2012	2020	2004	2012	2004-2012	2012-2020
Københavns kommune	111.354	127.295	140.818	100	100	14	11
Aarhus kommune	107.257	121.642	123.342	96	96	13	1
Aalborg kommune	106.468	129.173	142.627	96	101	21	10
Odense kommune	104.645	122.952	131.774	94	97	17	7
Esbjerg kommune	107.985	131.264	135.368	97	103	22	3
Randers kommune	105.191	118.847	124.353	94	93	13	5
Øvrige kommuner	109.451	129.798	134.689	98	102	19	4
Hele landet	109.128	128.672	134.714	98	101	18	5

Anm.: prognose for 2012-2020

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.2 Kerneprocesser

2.2.1 Værdiskabelse (erhvervsliv)

Offentlig og privat beskæftigelse

Måske overraskende er København ikke den kommune med den største andel af beskæftigelsen i den offentlige sektor. Aalborg, Odense, Randers og Aarhus kommuner har alle en højere beskæftigelse i den offentlige sektor end København. Dette skal selvfølgelig ses i lyset af, at Københavns Kommunes samlede beskæftigelse relativt set er stor set i forhold til arbejdsstyrken, og som derfor er en indpendlingskommune. Ser vi nærmere på tallene, er den kommunale andel af beskæftigelsen den laveste sammenlignet med hele landet og de større kommuner. Ikke overraskende beskæftiger Staten en stor andel af de beskæftigede sammenlignet med de øvrige større kommuner og landet som helhed. Den private sektors andel af beskæftigelsen i København er omvendt relativt høj og højere end i kommuner som Aalborg og Odense.

Tabel 17: Procentvis fordeling af den samlede beskæftigelse på sektorer 2011

	Offentlig sektor i alt	Stat	Kommune	Region	Øvrige	Private sektor	I alt
Aalborg	38,7	11,0	19,4	8,3	1,4	59,9	100
Odense	38,1	9,3	19,1	9,7	2,3	59,6	100
Randers	35,5	5,8	23,0	6,8	0,9	63,5	100
Aarhus	34,6	9,3	17,4	8,0	2,4	63,0	100
København	33,4	14,8	14,1	4,5	4,1	62,5	100
Esbjerg	32,9	6,7	20,3	5,9	1,3	65,9	100
Hele landet	32,9	8,2	19,4	5,2	2,1	65,0	100
Øvrige	31,9	6,8	20,5	4,6	1,8	66,3	100

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Udviklingen i beskæftigelsen siden år 2000 viser, at beskæftigelsen i den offentlige sektor i København har udviklet sig mindre end i de øvrige større kommuner og landet som helhed.

Table 18: Employment in the public sector

<i>(Antal)</i>	Antal			Vækst %	
	2000	2011	2020	2011	2020
Københavns kommune	112.356	116.308	133.381	4	19
Århus kommune	56.735	60.707	65.166	7	15
Aalborg kommune	36.421	39.986	42.266	10	16
Odense kommune	34.577	36.366	37.954	5	10
Esbjerg kommune	18.711	19.344	19.696	3	5
Randers kommune	13.008	14.530	14.465	12	11
Øvrige kommuner	588.348	59.1362	584.676	1	-1
Hele landet	860.156	878.603	89.7604	2	4

Anm.; Den offentlige sektor defineres som stat, regioner og kommuner.

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

De vigtigste private brancher

The ten largest private sectors in Copenhagen Municipality measured by the number of employees are shown in the table below. Together they account for 52 % of the employment in these sectors.

In the table is also listed the specialization ratio for the sectors. The specialization ratio is derived by comparing the relative importance of a sector in Copenhagen and on the national level. Financing and insurance for example account for 7 % of the employment in Copenhagen compared to 3 % of the employment on the national level. The specialization ratio of 221 shows, that financing and insurance "fills" more than twice as much of the employment in Copenhagen as on the national level. As the table shows, Copenhagen is highly specialized in six of the ten largest sectors:

- Financing and insurance
- Consulting etc.
- Hotels and restaurants
- Publishing, TV and radio
- IT and information services
- Knowledge service

Tabel 19: Beskæftigede i Københavns kommune, de 10 største brancher, 2013

Brancher	Antal beskæftigede	Andel beskæftigede, %	Specialisering
Handel	38.427	11	68
Finansiering og forsikring	23.668	7	221
Rådgivning mv.	21.390	6	166
Hoteller og restauranter	18.849	5	158
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	17.910	5	109
Transport	16.621	5	101
Forlag, tv og radio	15.136	4	324
IT- og informationstjenester	13.854	4	207
Videnservice	9.771	3	220
Ejendomshandel og udlejning	7.131	2	125
<i>Subtotal</i>	<i>182.757</i>	<i>52</i>	<i>-</i>
Alle erhverv	352.939	100	-

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

I forhold til år 2000 er ni af de ti brancher uændret; eneste forandring er, at bygge/anlæg er gledet ud af listen og er blevet afløst af ejendomshandel og udlejning. Ifølge prognosen frem til 2020 vil Top-10 brancherne også til den tid være som ovennævnte; endda med nogenlunde samme rangorden, dog med transport højere på listen.

Ser man på udviklingen over tiden i beskæftigelsen i de ti største private brancher viser tabellen her under, at branchernes betydning for den samlede beskæftigelse er stigende fra 50 % i 2000 til 52 % i 2013 og forventet 54 % i 2020.

Frem mod 2020 forventes ny vækst i handel, transport, operationel service og videnservice efter et fald i perioden 2000-2013.

Desuden forventes væksten at fortsætte inden for københavnske styrkepositioner; finansiering og forsikring, rådgivning, hotel og restauration, forlag, tv og radio samt it- og informationstjenester.

Tabel 20: Udvikling i beskæftigelse, de ti største brancher

Brancher	Antal beskæftigede			Andel Danmark i %		Vækst i %
	2000	2013	2020	2000	2013	2000-2013
Handel	38.832	38.427	45.339	9	9	-1
Finansiering og forsikring	19.870	23.668	24.944	25	29	19
Rådgivning m.v.	16.792	21.390	22.770	21	22	27
Hoteller og restauranter	14.356	18.849	23.878	18	21	31
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	19.047	17.910	19.387	19	15	-6
Transport	20.796	16.621	27.508	14	13	-20
Forlag, tv og radio	12.308	15.136	16.588	28	43	23
IT- og informationstjenester	9.304	13.854	16.241	23	28	49
Videnservice	10.036	9.771	10.231	30	29	-3
Ejendomshandel og udlejning	5.781	7.131	8.455	17	17	23
<i>Subtotal</i>	<i>167.122</i>	<i>182.757</i>	<i>21.5341</i>			
Andel København	50 %	52 %	54 %			

Anm.: Prognose for 2013-2020.

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Specialisering og vækst

Med beskæftigelsesdata kan der tegnes et billede af de stærke branchers fordeling på bydelene.

Nogle bydele er særligt stærke erhvervsbydele. Det gælder Indre By, Vesterbro og Amager Vest.

Andre bydele har en svag erhvervsprofil. Vanløse, Brønshøj-Husum og Amager Øst har en meget lille andel af beskæftigelsen i de store brancher.

Østerbro, Nørrebro, Valby og Bispebjerg er i en mellem-position.

Der er en pæn spredning af de ti hovedbrancher på bydelene. De tydeligste geografiske specialiseringer er:

- Finansiering og forsikring: 71 % i Indre By og Vesterbro
- Hotel og restauration: 66 % i Indre By og Vesterbro
- Forlag, tv og radio: 66 % i Indre By og på Amager Vest (bl.a. DR)
- Rådgivning: 65 % i Indre By og Amager Vest
- Videnservice: 63 % i Indre By og Østerbro

Tabel 21: Bydelenes andel af beskæftigelsen i de ti største brancher, 2013, grøn markering af høj andel af samlet beskæftigelse

	Indre by	Vester-bro	Øster-bro	Nørre-bro	Valby	Vanløse	Brønshøj-Husum	Bispebjerg	Amager Øst	Amager vest	Kbh. kommune
Handel	28	14	11	7	7	3	3	6	7	13	100
Transport	21	35	13	2	5	2	1	2	5	14	100
Hoteller og restauranter	50	16	6	8	3	1	2	2	3	8	100
Forlag, tv og radio	42	11	6	6	4	1	0	3	3	24	100
IT- og informations-tjenester	29	16	20	4	12	1	0	5	5	8	100
Finansiering og forsikring	57	14	13	1	1	1	0	3	1	9	100
Ejendomshandel og udlejning	43	6	9	6	9	2	3	5	3	14	100
Rådgivning mv.	39	6	9	5	9	1	1	3	1	26	100
Vidensservice	45	8	18	11	3	1	1	5	3	6	100
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	25	10	6	5	5	2	1	4	4	7	100
<i>Andel Kbh. i alt</i>	<i>33</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>7</i>	<i>6</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>11</i>	<i>100</i>

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Vækstbrancher frem mod 2020

En fremskivning af beskæftigelsen i Københavns Kommune viser, at der er udsigt til en vækst i den samlede beskæftigelse i Københavns Kommune på 49.000 fra 353.000 i 2013 til 402.000 i 2020.

Tabellen herunder viser, i hvilke brancher der forventes vækst.

Offentlige brancher som offentlig administration, sociale institutioner og sundhedsvæsen samt undervisning vil levere et betydeligt jobbidrag.

Blandt de private brancher er transport, handel, hotel og restauration, IT og informationstjenester og bygge/anlæg de største jobskabere.

Det er bemærkelsesværdigt, at det er inden for brancher med middel eller lavt videnindhold, der især er udsigt til jobvækst. De mere videntunge servicebrancher vil også vokse, men i et lavere tempo.

Tabel 22: Udvikling i beskæftigelse frem mod 2020

	Antal beskæftigede		Absolut vækst	Vækst i %
	2013	2020		
Transport	16.621	27.508	10.887	22
Handel	38.427	45.339	6.912	14
Hoteller og restauranter	18.849	23.878	5.029	10
Offentlig administration, forsvar og politi	34.030	38.686	4.656	9
Sociale institutioner	35.228	39.661	4.433	9
Sundhedsvæsen	20.743	24.217	3.474	7
IT- og informationstjenester	13.854	16.241	2.387	5
Undervisning	25.019	27.229	2.210	4
Bygge og anlæg	5.404	7.494	2.090	4
Andre serviceydelser	16.412	18.411	1.999	4
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	17.910	19.387	1.477	3
Forlag, tv og radio	15.136	16.588	1.452	3
Rådgivning mv.	21.390	22.770	1.380	3
Ejendomshandel og udlejning	7.131	8.455	1.324	3
Finansiering og forsikring	23.668	24.944	1.276	3
Kultur og fritid	9.748	11.013	1.265	3
Videnservice	9.771	10.231	460	1
Forskning og udvikling	4.209	4.538	329	1

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.2.2 Beskæftigelse (arbejdsmarked)

Erhvervsfrekvensen i København ligger i 1996 på godt 54 % og holder sig nogenlunde stabil i hele perioden, hvor den i de øvrige større byer og landet som helhed falder med ca. 5 % i perioden.

Tabel 23: Erhvervsfrekvens fordelt på kommuner i %

%	1996	2000	2004	2008	2012
København	54,25	55,75	55,19	55,64	54,08
Aarhus	54,31	54,58	53,6	52,26	49,43
Aalborg	53,30	53,25	52,28	51,45	48,95
Odense	51,85	52,09	50,91	49,95	46,6
Esbjerg	53,54	52,94	51,58	51,5	48,69
Randers	53,63	52,83	51,67	51,65	47,85
Øvrige	54,48	53,99	52,32	51,57	48,74
Hele landet	54,28	54,05	52,58	51,93	49,23

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Beskæftigelsesfrekvens

Kilde: Statistikbanken

Beskæftigelsesfrekvensen i København er stigende i perioden, hvorimod den er faldende i de øvrige større byer og landet som helhed. Fra at være ca. 2 % under landsniveaut i 1996 er København i 2012 ca. 4 % over landsniveaueu.

Tablet 24: Beskæftigelsesfrekvens fordelt på kommuner

%	1996	2000	2004	2008	2012
København	48,53	53,28	52,36	54,30	51,60
Aarhus	50,24	51,81	50,61	51,49	47,75
Aalborg	49,09	50,24	48,36	50,32	47,10
Odense	48,12	49,44	47,92	49,09	44,34
Esbjerg	50,12	50,84	49,39	50,90	47,21
Randers	49,73	50,20	48,83	51,03	46,38
Øvrige	51,11	51,91	50,00	50,85	47,17
Hele landet	50,61	51,84	50,09	51,13	47,53

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Beskæftigelse i den private sektor

Ser vi på udviklingstendenserne for beskæftigelsen i den private sektor siden år 2000 er beskæftigelsesfremgangen i den private sektor højst i København. En tendens der ser ud til at forsætte frem til 2020, hvor København iflg. prognosen forventer at nå indeks 122, hvilket er væsentligt højere end i de øvrige større danske kommuner.

Tablet 25: Beskæftigelse i den private sektor

Kommune	Antal 2011	Indeks; 2000 = 100		
		2000	2007	2011
København	217.283	100	107	106
Århus	110.565	100	110	102
Aalborg	61.862	100	109	99
Esbjerg	38.745	100	105	95
Øvrige	1.227.433	100	104	93
Odense	56.829	100	105	92
Randers	25.960	100	106	91
Hele landet	1.738.677	100	105	95

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Beskæftigelsen i Københavns bydele

Beskæftigelsen er ulige fordelt mellem Københavns bydele. Den indre by med 120.942 beskæftigede er beskæftigelsesmæssigt klart den dominerende københavnske bydel. Langt efter kommer Vesterbro og Østerbro bydelene med ca. 37.000.00 beskæftigede. Vanløse og Brønshøj-Husum må karakteriseres som natbefolkningsbydele med ca. 8.000 beskæftigede i bydelene. Stigningen i antal beskæftigede er størst i Amager Vest. Måske mere interessant viser det sig, at beskæftigelsesudviklingen er højere i bro bydelene samt i Valby.

Bispebjerg, Brønshøj – Husum, Den indre By, Vanløse og Amager Øst bydelene har ligefrem haft en negativ beskæftigelsesudvikling siden år 2000. Samlet set viser udviklingen igen, at der sker en vis spredning af udviklingen, hvor Den indre By gradvist mister noget af sin altdominerende beskæftigelsesmæssige position til de centernære bydele.

Tablet 26: Samlet beskæftigelse fordelt på bydele

Bydele	Antal 2011	Indeks; 2000 = 100		
		2000	2007	2011
Amager Vest	20.043	100	161	197
Østerbro	36.787	100	114	115
Vesterbro Kongens Enghave	36.962	100	107	110
Nørrebro	23.551	100	99	108
Valby	20.906	100	95	100
Bispebjerg	22.573	100	99	95
Brønshøj-Husum	7.960	100	95	95
Indre By	120.942	100	99	95
Vanløse	8.414	100	94	82
Amager Øst	17.188	100	87	80
Københavns kommune	332.697	100	104	105

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Uddannelsesniveaet i den private sektor

Virksomheders adgang til viden og højt uddannet arbejdskraft er udpeget som en af de væsentligste forklaringer på væksten generelt og på universitetsbyernes konkurrencefordel sammenlignet med omgivelserne og yderområder i særdeleshed.

Uddannelsesniveaet i den private sektor i København er sammenlignet med andre danske byer og hele Danmark da også væsentligt højere.

Andelen af de beskæftigede i den private sektor med en lang videregående uddannelser er i København 4 gange større end i Randers Kommune, og i Aarhus er andelen $\frac{3}{4}$ dele af niveauet i København.

Trods finanskrisen er antallet af ansatte med en lang videregående uddannelse i København siden 2005 steget med indeks 39 % sammenlignet med 30 % i landet som helhed.

Tabel 27: Beskæftigede i den private sektor med en lang videregående uddannelse fordelt på byer

Kommune	Antal beskæftigede		Vækst i %	Andel i %	
	2005	2011	2005-2011	2005	2011
København	28.045	38.995	39	13,6	17,9
Aarhus	9.249	12.602	36	8,4	11,4
Aalborg	3.346	4.347	30	5,4	7,0
Odense	2.258	3.053	35	3,7	5,4
Esbjerg	991	1.196	21	2,4	3,1
Randers	912	1.226	34	3,2	4,7
Hele landet	104.482	135.950	30	5,7	7,8

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Udviklingen for de mellemlange videregående uddannelser følger samme spor som de lange videregående uddannelser, men mindre udtalt, med København i førersædet med den største andel af de beskæftigede med dette uddannelsesniveau. Men ser vi på væksten er denne, undtagen Århus Kommune, større i de andre kommuner, hvor København følger vækstraten for landet som helhed.

Tabel 28: Beskæftigede i den private sektor med mellemlang videregående uddannelse fordelt på byer

Kommune	Antal beskæftigede		Vækst i %	Andel i %	
	2005	2011	2005-2011	2005	2011
København	28.359	33.629	19	13,8	15,5
Aarhus	12.289	14.190	15	11,1	12,8
Aalborg	4.572	5.524	21	7,3	8,9
Odense	4.938	5.890	19	8,0	10,4
Esbjerg	2.651	3.268	23	6,4	8,4
Randers	1.475	1.767	20	5,2	6,8
Hele landet	145.017	172.066	19	8,0	9,9

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Væksten og andelen af ansatte med en kort videregående uddannelse i København og resten af landet er relativt stabil og på samme niveau kommunerne imellem.

Tabel 29: Beskæftigede i den private sektor med en kort videregående uddannelse fordelt på byer

Kommune	Antal beskæftigede		Vækst i % 2005-2011	Andel i %	
	2005	2011		2005	2011
København	12.445	12.823	3	6,0	5,8
Aarhus	7.706	8.086	5	7,0	7,4
Aalborg	3.786	3.926	4	6,1	6,5
Odense	3.624	3.760	4	5,9	6,4
Esbjerg	2.389	2.463	3	5,8	5,6
Randers	1.809	1.863	3	6,4	6,3
Hele landet	114.143	118.104	3	6,3	5,9

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)@

Den private sektor i København og i de større byer beskæftiger stadig færre faglærte. Til trods for at København i forvejen havde den mindste andel af beskæftigede med en faglært uddannelse i 2005 er tilbagegangen størst her.

Tabel 30: Beskæftigede i den private sektor med faglært uddannelse fordelt på byer

Kommune	Antal beskæftigede		Vækst i % 2005-2011	Andel i %	
	2005	2011		2005	2011
København	56.848	50.606	-11	28	23
Aarhus	39.316	36.841	-6	36	33
Aalborg	25.421	25.133	-1	41	41
Odense	24.975	22.589	-10	41	40
Esbjerg	17.991	17.378	-3	44	45
Randers	12.342	11.518	-7	44	44
Hele landet	716.733	682.050	-5	39	39

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)@

I 2011 var der 81.000 ufaglærte privatansatte i København; 2 % flere end i 2005. Her adskiller København sig fra landet som helhed og fra de andre store byer, hvor antallet af ufaglærte i den private sektor falder. Forskellen skyldes først og fremmest den samlede vækst i beskæftigelsen i København, men kan også ses i sammenhæng med Københavns erhvervsspecialisering.

Tabel 31: Beskæftigede i den private sektor med ufaglært uddannelse fordelt på byer

Kommune	Antal beskæftigede		Vækst i % 2005-2011	Andel i %	
	2005	2011		2005	2011
København	80.023	81.374	2	39	38
Aarhus	41.707	38.773	-7	38	35
Aalborg	25.171	22.859	-9	40	37
Odense	25.659	21.642	-16	42	38
Esbjerg	17.226	14.724	-15	42	38
Randers	11.760	9.805	-17	42	38
Hele landet	742.164	645.796	-13	41	37

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Privat beskæftigelse efter bydele

Den private sektor i Indre By beskæftiger klart flest med en lang videregående uddannelse. Ca. halvdel af alle beskæftigede i København med en lang videregående uddannelse er ansat i en virksomhed i Indre By. Amager Øst er den bydel, der i 2011 beskæftiger næst flest på dette uddannelsesniveau og som har haft den største vækst i perioden 2005–2011.

Udviklingsindekset for bro-bydelene og Bispebjerg bydelen ligger over Indre by bydelen, og generelt kan der dermed konstateres en erhvervsmæssig spredning, hvor Indre By relativt set mindsker sin førerposition. De mere perifere bydele har et mindre udviklingsindeks, og i Vanløse har der ligefrem været et fald i antal og andel af ansatte med en lang videregående uddannelse.

Tabel 32: Alle beskæftigede med en lang videregående uddannelse fordelt på bydele

Bydel	Antal beskæftigede		Vækst i % 2005-2011	Andel i %	
	2005	2011		2005	2011
Amager Vest	2.557	5.483	114	16	24
Vesterbro Kongens Enghave	2.814	4.559	62	11	16
Bispebjerg	1.124	1.576	40	12	16
Nørrebro	1.393	1.924	38	11	15
Valby	1.605	2.208	38	12	15
Østerbro	3.197	4.239	33	15	18
Indre By	13.230	16.876	28	17	21
Brønshøj-Husum	349	416	19	8	10
Amager Øst	827	958	16	7	10
Vanløse	565	368	-35	11	9
Københavns kommune	28.045	38.995	39	14	18

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Beskæftigelsesgraden af personer med en mellemlang videregående uddannelse er i vækst i alle bydele undtagen Vanløse. Væksten er højst i Amager Vest, Bispebjerg, Vester- og Nørrebro bydelene. Igen taber Indre By terræn sammenlignet med den nære periferi.

Tabel 33: Alle beskæftigede med en mellemlang videregående uddannelse fordelt på bydele

Bydel	Antal beskæftigede		Vækst i %	Andel i %	
	2005	2011	2005-2011	2005	2011
Amager Vest	12.017	13.250	10	15,5	16,4
Vesterbro Kongens Enghave	3.377	4.408	31	13,6	15,4
Bispebjerg	3.197	3.749	17	14,5	15,8
Nørrebro	1.565	1.995	27	12,7	16,0
Valby	1.726	2.003	16	13,1	14,0
Østerbro	494	483	-2	9,6	11,9
Indre By	385	460	19	8,5	10,5
Brønshøj-Husum	1.140	1.550	36	12,1	16,0
Amager Øst	1.031	1.196	16	9,1	12,0
Vanløse	2.143	3.651	70	13,1	15,6
Københavns kommune	28.359	33.629	19	13,8	15,5

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Beskæftigelsen af personer med en kort videregående uddannelse er jævnt fordelt mellem de københavnske bydele og udviser stort set ingen vækst i beskæftigelsen.

Tabel 34: Alle beskæftigede med en kort videregående uddannelse fordelt på bydele

Bydel	Antal beskæftigede		Vækst i %	Andel i %	
	2005	2011	2005-2011	2005	2011
Amager Vest	4.561	4.778	5	5,9	5,9
Vesterbro Kongens Enghave	1.572	1.636	4	6,4	6,3
Bispebjerg	1.444	1.451	0	6,5	5,8
Nørrebro	737	750	2	6,0	4,3
Valby	1.060	1.058	0	8,0	6,9
Østerbro	288	280	-3	5,6	4,3
Indre By	238	252	6	5,2	5,7
Brønshøj-Husum	545	589	8	5,8	6,3
Amager Øst	725	703	-3	6,4	6,6
Vanløse	931	958	3	5,7	5,7
Københavns kommune	12.445	12.823	3	6,0	5,8

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Den faglærte beskæftigelse i den private sektor er generelt faldende i alle bydele, både som andel af den samlede beskæftigelse og i antal beskæftigede. Den eneste undtagelse for dette mønster er Amager Vest, og den stigning der her er blandt de faglærte, skyldes formentlig en generelt stigende beskæftigelse i bydelen, hvilket da også underbygges af, at andelen af faglærte også er faldende i denne bydel.

Tablet 35: Alle beskæftigede med en faglært uddannelse fordelt på bydele

Bydel	Antal beskæftigede		Vækst i %	Andel i %	
	2005	2011	2005-2011	2005	2011
Amager Vest	19.651	17.438	-11	25,3	21,6
Vesterbro Kongens Enghave	7.001	6.963	-1	28,3	24,3
Bispebjerg	6.041	5.590	-7	27,3	23,5
Nørrebro	3.102	2.519	-19	25,2	20,2
Valby	4.303	4.016	-7	32,6	28,1
Østerbro	1.770	1.297	-27	34,5	31,9
Indre By	1.566	1.354	-14	34,4	30,9
Brønshøj-Husum	3.121	2.508	-20	33,0	25,9
Amager Øst	4.063	2.964	-27	35,9	29,8
Vanløse	4.517	5.014	11	27,6	21,5
Københavns kommune	56.848	50.606	-11	27,6	23,3

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Antallet af beskæftigede ufaglærte er stigende i København. Den største stigning findes i Amager Vest, i bro-bydelene samt Indre By. Udviklingen i Amager Vest skal ses snævert sammen med væksten i beskæftigelsen generelt i denne bydel. Mere overraskende er den stigende beskæftigelse af ufaglærte i brokvartererne og i Indre by. Nørrebro skiller sig ud ved både at have en vækst i antallet og en stor andel af den samlede beskæftigelse med en ufaglært uddannelse. Brønshøj –Husum, Amager Øst og Vanløse har ligeledes en stor andel ufaglærte beskæftigede, men her ses et markant fald i antallet på dette uddannelsesniveau.

Tabel 36: Alle beskæftigede med en ufaglært uddannelse fordelt på bydele

Bydel	Antal beskæftigede		Vækst i %	Andel i %	
	2005	2011	2005-2011	2005	2011
Amager Vest	6.202	7.882	27	38	34
Vesterbro Kongens Enghave	4.488	5.080	13	34	36
Bispebjerg	9.965	10.924	10	40	38
Nørrebro	8.224	8.825	7	37	37
Valby	28.068	28.515	2	36	35
Østerbro	5.523	5.517	0	45	44
Indre By	3.514	3.452	-2	37	36
Brønshøj-Husum	2.011	1.903	-5	44	43
Amager Øst	4.652	4.183	-10	41	42
Vanløse	2.014	1.744	-13	39	43
Københavns kommune	80.023	81.374	2	39	38

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

De unge

Arbejdsmarkedet for de unge 18 – 24 årige har vist en generel tilbagegang. Men Københavns Kommune er den kommune, der bedst har kunnet skabe arbejdspladser for de unge, eller det er den kommune de unge vil arbejde i. Det er svært at vide hvad der kommer først, hønen eller ægget. I bunden ligger Randers og Esbjerg komuner, der ikke har de store universitetsmiljøer.

Tabel 37: Unges (18-24 årige) beskæftigelse inden for den private sektor fordelt på byer

Kommune	Antal		Vækst i %
	2008	2011	2008-2011
København	31.266	30.316	-3
Aarhus	18.805	17.763	-6
Aalborg	10.382	9.450	-9
Odense	9.809	8.884	-9
Esbjerg	5.506	4.835	-12
Randers	3.731	3.268	-12
Øvrige	154.214	140.185	-9
Hele landet	233.713	214.701	-8

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Indre By er helt dominerende som arbejdssted for de unge på det private arbejdsmarked, efterfulgt af Vesterbro, Amager og Nørrebro bydelene. Udviklingen siden 2008 viser den største udvikling på de unges arbejdsmarked i Amager Vest, Brønshøj-Husum, og Nørrebro bydelene.

Tabel 38: Unges (18-24 årige) beskæftigelse inden for den private sektor fordelt på bydele

Bydel	Antal		Vækst i %
	2008	2011	2008-2011
Indre By	12.376	11.827	-4
Vesterbro Kongens Enghave	3.836	3.790	-1
Østerbro	3.299	3.213	-3
Nørrebro	1.891	1.986	5
Valby	1.546	1.513	-2
Vanløse	723	654	-10
Brønshøj-Husum	579	618	7
Bispebjerg	1.332	1.040	-22
Amager Øst	1.461	1.378	-6
Amager Vest	2.683	3.064	14
Københavns kommune	31.266	30.316	-3

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

De ældre

Sammenligner vi udviklingen i fordelingen på bydele for de ældre på arbejdsmarkedet, ses den samme vægtning mellem de bydele der har den største private beskæftigelse. Og med få undtagelser ser det også ud til, at udviklingsdynamikken stort set er sammenfaldende med de unges beskæftigelse i den private sektor. Dog ser det ud til, at Amager Vest har en højere tiltrækning for den ældre del af befolkningen sammenlignet med de unge.

Tabel 39: Ældres (50-årige og derover) beskæftigelse inden for den private sektor fordelt på bydele

Bydel	Antal		Vækst i %
	2008	2011	2008- 2011
Indre By	16.398	17.337	6
Vesterbro Kongens Enghave	5.231	5.667	8
Østerbro	4.798	5.391	12
Nørrebro	2.228	2.263	2
Valby	3.900	3.765	-3
Vanløse	1.056	1.056	0
Brønshøj-Husum	1.125	1.235	10
Bispebjerg	3.079	2.357	-23
Amager Vest	3.225	4.707	46
Amager Øst	2.318	2.136	-8
Københavns kommune	45.477	46.733	3

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Arbejdskraftbalancen er et udtryk for balancen mellem arbejdsstyrken og beskæftigelsen i København. Eventuelle ubalancer løses enten gennem pendling til og fra kommunen, eller de kommer til udtryk i arbejdsløshed eller mangel på arbejdskraft I tabellen er vist ændringer i arbejdsstyrke og beskæftigelse i perioden 2002 – 2013 og i prognose årene 2014 – 2020.

Tabel 40: Arbejdsstyrkebalance for Københavns Kommune

(antal)	Absolutte ændring 2002-2013		Absolutte ændring 2014-2020	
	Arbejdsstyrke	Beskæftigelse	Arbejdsstyrke	Beskæftigelse
Ufaglærte	3.602	6.110	6.112	10.925
Faglærte	-8.019	-4.653	-10.339	1.859
Kort videregående udd.	2.568	1.984	2.412	2.790
Mellemlang videregående udd.	15.735	12.092	12.950	13.007
Lang videregående udd.	24.522	21.248	19.172	15.954
Alle uddannelser	38.407	36.780	30.310	44.537

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Jobmarkedet for de ufaglærte i København er i fremgang. I begge perioder overstiger væksten i beskæftigelsen for de ufaglærte den tilsvarende vækst i arbejdsstyrken. Samme tendens ses for den faglærte gruppe, hvor der specielt i prognoseårene er en stigning i beskæftigelsen, der er sammenfaldende med et samtidigt stort fald i arbejdsstyrken. Faggruppen med en kort videregående uddannelse er stort set i balance. Derimod oplever faggruppen med de mellemlange videregående uddannelser den modsatte tendens i forhold til faglærte og ufaglærte. Her er der både i perioden 2002 – 2013 og i prognoseårene en større tilgang til arbejdsstyrken end en stigning i beskæftigelsen.

Faggruppen med lange videregående uddannelser er stort set i balance i perioden 2002 – 2013, mens der i prognoseårerne vil være en vækst i beskæftigelsen der klart overstiger væksten i arbejdsstyrken.

2.2.3 Pendling (mobilitet)

Ind- og udpendling af København

Pendlingstal viser forholdet mellem borgeres bopæl og deres arbejdssted. Indpendlingen til Københavns Kommune viser, hvor mange personer der har bopæl uden for kommunen, men arbejdssted i København. Omvendt viser udpendlingen, hvor mange københavnere der arbejder uden for kommunen.

Københavns Kommune havde i 2011 ca. ¼ af alle landets indpendlere. Det høje niveau i udgangspunktet er en del af forklaringen på, at væksten i indpendlingen er langsommere i København end i de øvrige større danske kommuner. I perioden 2000 – 2011 steg indpendlingen til København med 3,9 %, hvor den i fx Randers og Esbjerg voksede med 30 – 31 %.

Tabel 41: Indpendling for København og øvrige større kommuner for 2000 - 2020

Kommuner	Antal personer			Andel i % 2011	Vækst i %	
	2000	2011	2020		2008- 2011	2011- 2020
København	288.869	300.683	349.643	25	4	16
Aarhus	44.295	52.614	65.575	4	19	25
Aalborg	20.678	25.007	31.316	2	21	25
Odense	26.462	29.090	34.713	2	10	19
Esbjerg	10.179	13.243	18.496	1	30	40
Randers	8.016	10.538	12.274	1	31	16
Øvrige	726.181	785.653	947.625	65	8	21
Hele landet	1.124.680	1.216.828	1.459.642	100	8	20

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Udpendling fra København og de andre større kommuner er generelt set og ikke overraskende lavere end indpendlingen. Væksten i udpendlingen 2000- 2011 og i fremskrivningen til 2020 er på et højere niveau end væksten i indpendlingen i København, Aarhus og Aalborg.

Tabel 42: Udpending for København og øvrige større kommuner for 2000 - 2020

Kommuner	Antal personer			Andel i % 2011	Vækst i %	
	2000	2011	2020		2008- 2011	2011- 2020
År						
København	220.232	236.691	287.170	19	7	21
Aarhus	22.799	29.664	33.794	2	30	14
Aalborg	13.685	16.938	20.366	1	24	20
Odense	17.447	19.997	22.566	2	15	13
Esbjerg	7.790	9.043	11.084	1	16	23
Randers	11.826	14.694	19.352	1	24	32
Øvrige	830.901	889.801	1.064.529	73	7	20
Hele landet	1.124.680	1.216.828	1.458.863	100	8	20

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Pending fordelt på uddannelsesniveauer

Pendlingsmønstret til København adskiller sig først og fremmest fra pendlingen i de andre større kommuner ved en overrepræsentation af ufaglærte personer og personer med en lang videregående uddannelse, dvs. toppen og bunden af uddannelseshierarkiet. Sammenlignet med de øvrige kommuner er det derudover karakteristisk, at der er få faglærte indpendlere. Det betyder ikke, at håndværksopgaver, der løses i København, løses af lokale firmaer med lokalt ansat personale. Men det kan antyde, at en stor del af disse opgaver løses af virksomheder med adresse uden for kommunen.

Tabel 43: Indpendling til København og øvrige større kommuner fordelt på uddannelse for 2011

Kommune	Antal personer					Andel af indpendling i %				
	Ufaglærte	Faglærte	KVU	MVU	LVU	Ufaglærte	Faglærte	KVU	MVU	LVU
København	94.449	68.654	17.297	57.232	63.051	31	23	6	19	21
Aarhus	12.344	20.096	4.430	9.291	6.453	23	38	8	18	12
Aalborg	6.227	10.056	1.606	4.351	2.767	25	40	6	17	11
Odense	7.002	11.590	2.127	5.357	3.014	24	40	7	18	10
Esbjerg	3.438	5.654	844	2.283	1.024	26	43	6	17	8
Randers	2.458	3.673	698	2.189	1.520	23	35	7	21	14
Øvrige	221.703	276.729	50.643	147.693	88.885	28	35	6	19	11
Hele landet	347.621	396.452	77.645	228.396	166.714	29	33	6	19	14

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Udpendingen fra Københavns Kommune kan, sammenlignet med de øvrige større kommuner, karakteriseres ved en forholdsvis stor andel af personer, der er ufaglærte eller har en lang videregående uddannelse, og dette afspejler dermed samtidigt kompetencestrukturen i befolkningen i Københavns

Kommune. Specielt den høje andel af ufaglærte udpendlere er særlig for det københavnske pendlingsmønster.

Tabel 44: Udpendling fra København og øvrige større kommuner fordelt på uddannelse for 2011

Kommune	Antal personer					Andel af udpendling i %				
	Ufaglærte	Faglærte	KVU	MVU	LVU	Ufaglærte	Faglærte	KVU	MVU	LVU
København	83.702	44.853	11.103	50.858	46.175	35	19	5	21	20
Aarhus	7.874	6.455	1.891	6.756	6.688	27	22	6	23	23
Aalborg	4.606	5.281	1.184	3.438	2.429	27	31	7	20	14
Odense	5.348	5.846	1.369	4.774	2.660	27	29	7	24	13
Esbjerg	2.580	3.384	565	1.932	582	29	37	6	21	6
Rander	4.028	6.163	1.352	2.038	1.113	27	42	9	14	8
Øvrige	239.483	324.470	60.181	158.600	107.067	27	36	7	18	12
Hele landet	347.621	396.452	77.645	228.396	166.714	29	33	6	19	14

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.3 Rammebetingelser/vækst drivere

2.3.1 Innovation og ny teknologi

Udgifter til forskning og udvikling

Sammen med patent-statistik er statistik for forsknings- og udviklingsudgifter et almindeligt mål for landes og regioners teknologi-niveau.

I forhold til konkurrentbyerne ligger København i en god position, men Københavns relative førerposition er siden 2007 falmet en smule, primært fordi de andre byer løfter deres investeringsniveau.

Tablet 45: Samlede udgifter til forskning og udvikling i alle sektorer

NUTS 2	Udgifter i mio. euro			Indeks; Kbh. = 100		
	2007	2009	2011	2007	2009	2011
Berlin	839	972	1.038	32	37	39
Hamborg	947	1.086	1.172	36	42	44
København	2.631	2.597	2.680	100	100	100
Amsterdam	669	695	848	25	27	32
Stockholm	2.050	1.740	2.140	78	67	80

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.3.2 Menneskelige ressourcer

Befolkning

Befolkningstallet i København er i vækst. I starten af 2013 var der 559.000 københavnere. 20 år tidligere i 1993 var tallet 466.000. Der har været jævn fremgang i indbyggertallet, dog med en opbremsning i 2001-2007, hvor ejendomspriserne voksede hurtigt i København. Fra 2007 til 2013 er udviklingen gået stærkt – indbyggertallet er vokset med 60.000 svarende til 10.000 pr. år. Væksten forventes at fortsætte med uændret styrke frem mod 2020, hvor der vil være 636.000 københavnere. Herefter vil væksten fortsætte, men på et lavere tempo, så der i 2030 forventes at være 715.000 københavnere (Statistikbanken).

Det er et globalt fænomen, at flere og flere bosætter sig i byerne, især i storbyerne. Befolkningstallet er i 2001-2012 vokset i alle de nordeuropæiske storbyer i tabellen herunder. I forhold til de andre byer er billedet imidlertid, at København og især Stockholm vokser hurtigere end Amsterdam, Berlin og Hamborg.

Det hører med til billedet, at 61 % af danskerne bor i Hovedstadsregionen, mens det i Sverige kun er 44 %, der bor i Stockholmsregionen.

Tabel 46: Befolkning i udvalgte storby-regioner på NUTS2 - niveau

NUTS 2	2003	2007	2012	Vækst 2003-2012	Vækst 2007-2012
	Berlin	6.784.850	6.808.074	7.003.744	3,2 %
Hamborg	3.457.612	3.508.364	3.597.672	4,1 %	2,5 %
København	-	3.273.498	3.429.178	-	4,8 %
Amsterdam	5.146.240	5.226.140	5.419.644	5,3 %	3,7 %
Stockholm	3.700.934	3.836.208	4.182.946	13,0 %	9,0 %

Anm.: Data er her opgjort for storby-regioner (såkaldt NUTS2), der giver den bedste sammenlignelighed.

For København omfatter NUTS2 hele Hovedstadsregionen.

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Der er befolkningsvækst i alle de danske større kommuner, men væksten er størst i København og ser ud til at forsætte frem til 2020. I 1996 boede godt 9 % af Danmarks befolkning i Københavns Kommune. I 2020 forventes andelen at være steget til godt 11 %.

Tabel 47 Befolkning 1996 - 2012 samt fremskrivning til 2020 fordelt på større kommuner

Kommune	Personer			Vækst i %	
	1996	2012	2020	1996- 2012	2012- 2020
København	480.763	559.392	645.930	16	15
Aarhus	281.392	319.094	350.664	13	10
Aalborg	188.592	203.448	215.118	8	6
Odense	184.144	193.370	202.133	5	5
Esbjerg	114.961	115.051	116.097	0	1
Randers	91.567	96.007	99.691	5	4
Øvrige	3.933.702	4.116.349	4.115.282	5	0
Hele landet	5.275.121	5.602.711	5.744.915	6	3

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Befolkningsvæksten i København fordeler sig forholdsvis jævnt på bydele, dog med Amager Vest som den hurtigst voksende bydel.

Tabel 48: Befolkning 1996 - 2012

Bydel	Antal personer		Andel i %	
	1996	2012	1996	2012
Indre By	40.647	49.845	8	9
Vesterbro Kongens Enghave	43.982	57.204	9	10
Østerbro	63.406	72.645	13	13
Nørrebro	68.155	76.845	14	14
Valby	46.592	52.560	10	9
Vanløse	34.421	38.796	7	7
Brønshøj-Husum	36.118	41.393	8	7
Bispebjerg	43.290	53.323	9	10
Amager Øst	45.447	52.859	9	9
Amager Vest	43.280	63.922	9	11
Københavns kommune	480.763	559.392	100	100

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Generelt uddannelsesniveau

Storbyer og hovedstæder karakteriseres generelt ved, at en høj andel af befolkningen har videregående uddannelser. Men hvad er udviklingen? Bliver forskellene mellem København og andre større kommuner i Danmark uddybet, og hvordan er udviklingen på alle uddannelseniveauer?

Tabel 49: Lang videregående uddannelse, 18-64 årige, 1996 og 2011

Kommune	Antal personer		Vækst i %	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
København	25.871	60.953	136	8	16
Aarhus	14.065	26.695	90	7	13
Aalborg	5.405	10.808	100	4	8
Odense	5.031	9.065	80	4	7
Esbjerg	1.689	2.555	51	2	4
Randers	1.269	2.312	82	2	4
Hele landet	148.945	274.321	84	4	8

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

I 2011 havde 16 % af københavnernes i alderen 18-64 år en lang videregående uddannelse. Det er dobbelt så mange som på landsplan og markant højere end de andre større byer undtagen Aarhus.

København har haft den højeste vækst i antallet af voksne med lang videregående uddannelse; væksten fra 1996 til 2011 var på 136 % i København mod 84 % på landsplan. Aalborg og Aarhus har også haft en vækst over landsgennemsnittet, men betydeligt lavere end København.

De mellemlange videregående uddannelser rummer bl.a. en række professionsuddannelser (sygeplejerske, pædagog, miljøtekniker mv.) primært rettet mod det offentlige arbejdsmarked. Derfor og grundet en bedre fordeling af uddannelsesmulighederne landet over, er fordelingen samtidigt mere jævn fordelt kommunerne imellem, sammenlignet med det lange videregående uddannelsesniveau. Både andel og vækst er dog på et lidt højere niveau i Aarhus sammenlignet med København.

Tabel 50: Mellemlang videregående uddannelse, 18-64 årige, 1996 og 2011

Kommune	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
København	41.972	75.333	79	13	19
Aarhus	27.367	41.204	51	14	20
Aalborg	14.668	21.185	44	12	16
Odense	14.692	21.419	46	12	18
Esbjerg	8.203	11.190	36	11	16
Randers	5.337	7.356	38	9	13
Hele landet	268.916	356.807	33	11	15

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Udjævningen af uddannelseniveauet træder endnu tydeligere frem når vi ser på fordelingen af personer med en kort videregående uddannelse. Andelen af de 18-64 årige med en kort videregående uddannelse er ligeligt fordelt mellem landets større kommuner og landet som helhed. Udviklingen i Københavns Kommune er generelt lidt svagere end i de øvrige større kommuner.

Tabel 51: Kort videregående uddannelse, 18-64 årige, 1996 og 2011

Kommune	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
København	12.942	16.183	25	4	4
Aarhus	7.489	9.894	32	4	5
Aalborg	4.291	6.117	43	3	5
Odense	4.291	5.808	28	4	5
Esbjerg	4.521	3.240	8	4	5
Randers	2.990	3.284	44	4	6
Hele landet	137.372	161.987	18	4	5

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Ser vi på det faglærte niveau optræder der igen væsentlige forskelle kommunerne imellem. I 2011 havde 18 % af de voksne københavnere en faglært uddannelse. Det er langt lavere end på landsplan og lavere end i de andre større byer.

Antallet af personer med en faglært uddannelse er faldende i København og er på vej til at være på niveau med antallet med en lang videregående uddannelse.

Tabel 52: Faglærte 18-64 årige, 1996 og 2011

Kommune	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
København	83.953	70.197	-16	25	18
Aarhus	54.636	47.740	-13	29	23
Aalborg	41.536	39.946	-4	34	31
Odense	39.810	35.538	-11	33	29
Esbjerg	26.180	26.042	-1	36	37
Randers	21.940	22.666	3	38	39
Hele landet	1.163.242	1.144.970	-2	35	34

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Uddannelsesgruppen ufaglærte indeholder både personer, der har afsluttet deres uddannelsesforløb, og studerende. Det betyder, at de større uddannelsesbyer vil have en høj andel af befolkningen i denne uddannelsegruppe. Denne uddannelsesgruppe indeholder både personer, der, hvis der er for mange af dem, anses for at være et arbejdsmarkedsproblem, og personer, der er på vej til at tage en længerevarende uddannelse. Derfor er det også vanskeligt at lave entydige konklusioner på nedenstående tabel. Men det kan konstateres, at Københavns Kommune som den eneste kommune har et stigende antal personer i denne uddannelsesgruppe i perioden 1996 – 2011. Men pga. en samtidig kraftig befolkningsvækst er andelen af befolkningen på dette uddannelseniveau faldende.

Tabel 53: Ufaglærte 18-64 årige, 1996 og 2011

Kommune	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
København	167.653	169.320	1	50	43
Århus	86.929	85.616	-2	46	41
Aalborg	56.735	50.465	-11	46	39
Odense	57.151	50.334	-12	47	41
Esbjerg	34.156	27.721	-19	47	39
Randers	27.434	22.136	-19	47	38
Øvrige	1.107.150	888.779	-20	45	37
Hele landet	1.537.208	1.294.371	-16	46	38

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Samlet set har København styrket sin position som byen med det højeste uddannelsesniveau. Væksten blandt de højtuddannede og nedgangen blandt de faglærte er over landsgennemsnittet.

Uddannelsesniveau i Københavns bydele

Det generelt øgede uddannelsesniveau i København dækker over betydelige forskelle i Københavns bydele. Andelen af befolkningen med en lang videregående uddannelse var i 2011 forsat højst i Indre by og på Østerbro, men udviklingen mod et højere uddannelsesniveau går hurtigere i de øvrige bydele, der alle haler ind.

Dette ændrer dog ikke på, at der stadig er betydelige forskelle bydelene imellem. I Valby, Brønshøj-Husum, Bispebjerg og Amager Øst er andelen af personer med en videregående uddannelse ca. det halve af niveauet i Indre By. Amager Vest med Ørestaden er på vej til at blive et område karakteriseret som en bydel med et højt uddannelsesniveau.

Tabel 54: 18-64 årige med en lang videregående uddannelse fordelt på bydele

Bydele	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
Indre By	4.751	7.838	65	16	22
Vesterbro	2.010	7.246	260	6	17
Østerbro	5.521	10.464	90	12	21
Nørrebro	3.534	8.538	142	7	15
Valby	1.706	4.527	165	6	13
Vanløse	1.913	3.949	106	9	15
Brønshøj-Husum	1.300	2.968	128	6	12
Bispebjerg	1.458	3.867	165	5	10
Amager Øst	1.325	4.614	248	4	12
Amager Vest	1.419	6.937	389	5	16
Københavns kommune	25.871	60.953	136	8	16

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Som det fremgår af sammenligningerne i antal og udviklingen i personer med en mellemlang videregående uddannelse kommunerne imellem, er fordelingen mellem Københavns bydele ganske jævn. Men det er bemærkelsesværdigt, at væksten i denne uddannelsesgruppe først og fremmest sker i Vesterbro, Bispebjerg, og Amager Øst og Vest bydelene.

Tabel 55: 18-64 årige med en mellemlang videregående uddannelse fordelt på bydele

Bydele	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
Indre By	5.088	7.337	44	17	21
Vesterbro	3.554	8.590	142	11	20
Østerbro	7.556	11.012	46	17	22
Nørrebro	6.353	12.324	94	13	22
Valby	3.329	6.012	81	11	17
Vanløse	3.231	5.377	66	15	21
Brønshøj-Husum	2.667	3.982	49	13	16
Bispebjerg	2.846	6.315	122	10	16
Amager Øst	3.038	6.472	113	10	17
Amager Vest	2.883	7.906	174	10	18
Københavns kommune	41.972	75.333	79	13	19

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Fordelingen af og udviklingen i personer med en kort videregående uddannelse er mere jævnt fordelt mellem Københavns bydele, men med den svageste indeks udvikling i bydelene Indre by og på Østerbro.

Tabel 56: 18-64 årige med en kort videregående uddannelse fordelt på bydele

Bydele	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
Indre By	1.455	1.270	-13	5	4
Vesterbro	1.118	1.806	62	3	4
Østerbro	1.975	2.111	7	4	4
Nørrebro	1.871	1.892	1	4	3
Valby	1.117	1.639	47	4	5
Vanløse	991	1.183	19	4	5
Brønshøj-Husum	787	1.043	33	4	4
Bispebjerg	987	1.456	48	4	4
Amager Øst	1.152	1.748	52	4	5
Amager Vest	1.054	2.032	93	4	5
Københavns kommune	12.942	16.183	25	4	4

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Befolkningen med en faglært uddannelse bor fortrinsvis i Valby, Vanløse, Brønshøj-Husum, Bispebjerg og Amager øst/vest. Tilbagegangen i antal personer og andel af befolkningen med dette uddannelsesniveau har været svagest her.

Tabel 57: Faglærte 18-64 årige fordelt på bydele

Bydele	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
Indre By	5.376	4.076	-24	18	12
Vesterbro	7.065	6.935	-2	21	16
Østerbro	9.917	7.576	-24	22	15
Nørrebro	10.036	7.507	-25	20	13
Valby	9.033	7.873	-13	30	22
Vanløse	7.060	5.807	-18	32	22
Brønshøj-Husum	6.540	5.826	-11	31	23
Bispebjerg	7.713	7.411	-4	28	19
Amager Øst	10.009	8.301	-17	32	22
Amager Vest	8.504	8.878	4	29	20
Københavns kommune	83.953	70.197	-16	25	18

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Som følge af et generelt løft i uddannelsesniveaet er antallet af ufaglærte personer på landsplan og i alle de øvrige større kommuner faldende. Kun i København var der en svag stigning i antallet af ufaglærte. Gruppen rummer som tidligere beskrevet både personer under uddannelse samt personer på arbejdsmarkedet uden en kompetencegivende uddannelse. Altså alt fra butiksassistenten til ph.d. studerende ved jurastudiet, men fælles for denne gruppe er et generelt lavt indkomstniveau. Der er stadig færre ufaglærte i bro-bydelene, men en samtidig stigning i specielt Bispebjerg, Brønshøj, Vanløse og Valby. En udvikling der antyder en øget polarisering mellem Københavns Kommunes bydele.

Tabel 58: Ufaglærte 18-64 årige fordelt på bydele

Bydele	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
Indre By	13.892	14.478	4	45	41
Vesterbro	19.539	17.972	-8	59	42
Østerbro	20.155	19.223	-5	45	38
Nørrebro	27.863	26.435	-5	56	47
Valby	14.456	15.313	6	49	43
Vanløse	8.950	9.585	7	40	37
Brønshøj-Husum	9.727	11.428	17	46	45
Bispebjerg	14.625	19.445	33	53	51
Amager Øst	16.155	16.625	3	51	44
Amager Vest	15.473	18.800	22	53	42
Københavns kommune	167.653	169.320	1	50	43

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Samlet set har København gennemlevet et massivt uddannelseløft i perioden 1996 – 2011, men uddannelseløftet er ulige fordelt bydelene imellem. I Indre By, bro-bydelene og Vest Amager er andelen af befolkningen med en lang videregående uddannelse i 2011 på niveau med eller højere end andelen med en faglært uddannelse. I Brønshøj-Husum, Bispebjerg og Amager Øst er der ca. dobbelt så mange med en faglært uddannelse som med en lang videregående uddannelse. Fordelingen og udviklingstendenserne peger i retning af en større uddannelsesmæssig polarisering bydelene imellem. En polarisering mellem Indre by, Amager Vest og bro-bydelene på den ene side og de mere perifære bydele på den anden side.

De unge københavnere

Den unge voksne befolkning i København er voksende. I 1996 var der 121.164 københavnere mellem 20 og 29 år, og i 2011 var tallet steget til 127.544. Samme stigende tendens ses i Aarhus og Aalborg kommuner, hvorimod denne aldersgruppe er faldende i Odense, Esbjerg og Randers kommuner, der følger udviklingen i Danmark generelt.

Den voksende unge befolkning i København skal ses i snæver sammenhæng med Københavns popularitet som uddannelses- og bosted for unge under uddannelse. Langt over halvdelen (76.496) af de unge 20 – 29 årige optræder som "ufaglærte" i uddannelsesstatistikken. En meget stor andel af disse er unge under uddannelse, og de fanges ikke i en statistik over senest gennemførte kompetencegivende uddannelse. Men denne statistik kan sige noget om, hvor de unge, der har gennemført en uddannelse, bor, og om de unge medvirker til bydelenes karakteristisk som værende fortrinsvis relativt højt eller lavt uddannede.

I analysen af de unges bosætningsmønster fordelt på kompetenceniveau er kun medtaget fordelingen af de unge med hhv. en lang videregående uddannelse, faglærte og ufaglærte, da hensigten er at undersøge, om et højt/lavt uddannelsesniveau er forklarende for bosætningsmønstret og evt. underbygger den generelle forskel på uddannelsesniveaue bydelene imellem.

De unge med en lang videregående uddannelse udviser en stor spredning i deres bosætningsmønster, men stadig med store forskelle bydelene imellem. Andelen af de unge med en lang videregående uddannelse i Valby, Vanløse, Brønshøj-Husum Bispebjerg og Amager Øst er væsentligt lavere end i Indre By og bro-bydelene.

Tabel 59: 20-29 årige med en lang videregående uddannelse fordelt på bydele

Bydele	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
Indre By	741	933	26	7	8
Vesterbro	506	1.058	109	4	8
Østerbro	1.234	1.515	23	8	10
Nørrebro	989	1.821	84	5	8
Valby	301	601	100	3	6
Vanløse	285	471	65	4	7
Brønshøj-Husum	119	199	67	3	4
Bispebjerg	366	810	121	4	6
Amager Øst	311	718	131	3	6
Amager Vest	298	994	234	3	7
Københavns kommune	5.428	9.120	68	5	7

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Fordelingen af de faglærte unge er langt hen ad vejen det omvendte sammenlignet med fordelingen af de højtuddannede. De faglærte bor fortrinsvis i de yderste bydele af København. Vesterbro er dog undtagelsen med en forholdsvis høj andel af unge med en faglært uddannelse.

Tabel 60: Faglærte 20-29 årige fordelt på bydele

Bydele	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
Indre By	1.284	634	-51	13	6
Vesterbro	2.434	1.455	-40	17	11
Østerbro	2.850	1.294	-55	17	8
Nørrebro	3.407	1.619	-52	16	7
Valby	2.656	1.576	-41	28	15
Vanløse	1.876	1.055	-44	29	15
Brønshøj-Husum	1.324	806	-39	28	15
Bispebjerg	2.426	1.679	-31	24	12
Amager Øst	3.271	1.684	-49	28	13
Amager Vest	2.111	1.455	-31	22	11
Københavns kommune	24.908	13.257	-47	21	10

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Antalsmæssigt er bro-bydelene de unge ufaglærtes fortrukne bopæl, hvorimod væksten i antallet af unge ufaglærte sker i Bispebjerg, Brønshøj-Husum, Amager Vest, Vanløse og Valby. Denne fordeling kan skyldes en tendens til, at de unge under uddannelse foretrækker at bo i det centrale København, og at unge ufaglærte, som ikke er under uddannelse, bosætter sig mere i periferien. Dette kan ikke afgøres på baggrund af det nuværende data grundlag og vil forudsætte en dybere analyse af denne befolkningsgruppe.

Tabel 61: Ufaglærte 20-29 årige fordelt på bydele

Bydele	Antal personer		Vækst i % 1996-2011	Andel 18-64-årige i %	
	1996	2011		1996	2011
Indre By	6.389	6.828	7	63	62
Vesterbro	9.289	7.626	-18	66	57
Østerbro	9.391	8.872	-6	57	57
Nørrebro	14.120	13.840	-2	65	59
Valby	5.262	6.298	20	55	60
Vanløse	3.348	4.073	22	52	58
Brønshøj-Husum	2.798	3.809	36	59	68
Bispebjerg	5.963	9.286	56	59	64
Amager Øst	6.995	7.778	11	59	61
Amager Vest	5.980	8.076	35	63	60
Københavns kommune	73.605	76.496	4	61	60

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.3.3 Internationalisering

Udenlandske investeringer

Nationalbankerne opgør FDI-strømme på tværs af grænser i værdi. Opgørelserne er dog ikke præcise og rummer bl.a. pengeoverførsler, som ikke nødvendigvis afspejler reelle investeringer. Desuden kan nationalbankernes data ikke opdeles regionalt.

Copenhagen Capacity bruger derfor i stedet antallet af investeringssager som indikator for evnen til at tiltrække udenlandske investeringer. Der findes nogle få kilder til dette – nedenfor er brugt Ernest & Young.

Copenhagen Capacity har lavet nogle overordnede tests, der viser, at de store tendenser i FDI-strømme målt som kr. af nationalbankerne stemmer rimeligt overens med tendenserne målt som antal FDI-sager.

Opgørelsen af FDI-sager omfatter greenfield-investeringer og udvidelser. Opgørelsen medtager ikke fastholdelses-sager, som både Copenhagen Capacity og Invest in Denmark også arbejder med. Og endvidere er fusioner og opkøb heller ikke medtaget.

Som tabellen viser, er København i et længere tidsperspektiv (1997-2012) placeret efter Amsterdam og Stockholm i kampen om internationale investeringer. I et kortere tidsperspektiv (2009-2012) bliver København imidlertid også slået af Berlin og Hamborg. København taber således terræn overfor de nordeuropæiske konkurrenter.

Amsterdams styrke bygger først og fremmest på en stærk position som europæisk hub for fx amerikanske selskaber, der herfra ekspanderer i Europa, fx til Skandinavien, hvor København så kan være regionalt hovedkvarter. Men Holland har også meget lempelige skatteregler for udenlandske investorer.

Tabel 62: Antal investeringssager

	19 97	19 98	19 99	20 00	20 01	20 02	20 03	20 04	20 05	20 06	20 07	20 08	20 09	20 10	20 11	2012 (Q1+Q2)	I alt, 1997- 2012	I alt, 2009- 2012
Amster- dam	48	48	57	71	42	38	32	19	48	58	80	84	62	76	95	53	911	286
Stock- holm	11	15	21	27	62	42	36	49	59	66	51	47	33	51	49	18	637	151
Køben- havn	10	26	23	24	22	26	37	57	50	47	46	37	24	21	32	8	490	85
Berlin	21	26	29	28	27	31	12	8	21	24	23	42	37	40	40	8	417	125
Ham- borg*	23	14	12	21	7	8	9	21	17	24	20	25	24	35	33	11	304	103

Kilde: Copenhagen Capacity efter Ernest & Young.

København: København, Frederiksberg, Frederiksborg

Stockholm: Stockholm, Uppsala, Sodermanland

Hamborg: Hamborg, Lüneberg, Schleswig-Holstein

Berlin: Berlin, Brandenburg

Amsterdam: Noord Holland, Zuid Holland, Utrecht

Eksport

Københavns Kommune stod i 2013 for 21 % af Danmarks samlede eksport. Andelen er øget fra 14 % i 1996.

De øvrige store bykommuner har en markant mindre andel af eksporten; tilsammen 13 % i 2013. Den imponerende eksportudvikling i Esbjerg er primært en følge af internationaliseringen af offshore klyngen.

Frem mod 2020 forventes eksportudviklingen i København at følge landsgennemsnittet.

Tabel 63: Samlet eksport til udlandet, mio. kr.

Kommune	Eksport mio. kr.			Andel i %			Vækst i %	
	1996	2013	2020	1996	2013	2020	1996- 2013	2013- 2020
København	51.065	185.929	258.199	14	21	21	264	39
Aarhus	14.899	30.054	42.602	4	3	3	102	42
Aalborg	10.936	22.469	32.082	3	3	3	105	43
Odense	8.437	11.921	15.614	2	1	1	41	31
Esbjerg	9.272	39.448	59.642	3	4	5	325	51
Randers	5.491	8.271	11.019	1	1	1	51	33
Øvrige	271.931	592.898	804.806	73	67	66	118	36
Hele landet	370.861	890.044	1.223.401	100	100	100	140	37

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Eksport til andre dele af landet (interregional eksport)

Regioner eksporterer dels "egne" varer og tjenesteydelser, dels varer og tjenesteydelser produceret andre steder i landet; såkaldt interregional eksport.

Her spiller Københavns Kommune også en vigtig rolle for landet som helhed; 14 % af landets interregionale eksport gik i 2013 gennem København.

Over tiden er der sket markante ændringer i Københavns rolle som interregionalt eksportcenter. Omfanget af interregional eksport inden for handel og transport er således faldet markant fra 24 mia. kr. i 1996 til 9 mia. kr. i 2013. Til gengæld er den interregionale eksport inden for information og kommunikation, finansiering og forsikring samt erhvervsservice øget betydeligt til hhv. 19 mia. kr. (fra 4 mia. kr. i 1996), 25 mia. kr. (fra 9 mia. kr. i 1996) og 22 mia. kr. (fra 12 mia. kr. i 1996). Forandringerne drives både af den teknologiske udvikling og af specialiseringen i Københavns erhvervsprofil.

Tabel 64: Interregional eksport i mio. kr.

Kommune	Eksport mio. kr.			Andel i %		Vækst i %
	1996	2013	2020	1996	2013	1996-2013
København	67.305	109.753	98.535	14	14	63
Aarhus	23.698	39.862	38.277	5	5	68
Aalborg	12.403	19.774	15.302	3	3	59
Odense	13.288	21.224	20.406	3	3	60
Esbjerg	9.031	13.551	8.421	2	2	50
Randers	5.733	7.732	5.798	1	1	35
Øvrige	339.254	551.395	433.237	72	72	63
Hele landet	470.711	763.290	619.977	100	100	62

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.3.4 Tilgængelighed

Antal passagerer i lufthavne

International tilgængelighed er et vigtigt konkurrenceparameter. Her står København bedre end Oslo og Stockholm.

Tabel 65: Antal internationale flyruter

	København	Oslo	Stockholm
Mio. passagerer	23,3	22,0	19,6
Internationale ruter	134	93	82
- Interkontinentale	24	6	11
- Europa	98	79	66
- Skandinavien	12	8	5

Kilde: Flight Global 2012

Udviklingen i tilgængelighed og mobilitet (nationalt og internationalt) kan måles på antallet af flypassagerer. I forhold til de nordeuropæiske konkurrenter har kun Amsterdam flere flypassagerer end København. Men antallet i de andre byer, bortset fra Stockholm, vokser hurtigere end i København.

I Berlin står en ny international lufthavn foran en åbning. Det vil påvirke Berlins position markant.

Tabel 66: Antal passagerer i lufthavne, storbyer fordelt på NUTS2 - niveau

Storbyer	2001	2011	Vækst
Berlin	10.602	16.892	59,3%
Hamborg	9.370	13.527	44,4%
Amsterdam	39.309	49.690	26,4%
København	18.033	22.622	25,4%
Stockholm	19.463	21.241	9,1%

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

2.3.5 Synlighed og attraktivitet

Internationale møder

København er en international mødeby og konkurrerer aktivt om at tiltrække møder og kongresser. 2012 var her et ekstraordinært godt år for København. Der findes forskellige datakilder med forskellige opgørelsesmetoder. Billedet er, at København klarer sig bedre end Stockholm. Amsterdam og Berlin er også hårde konkurrenter. Hamborg har endnu ikke en stærk international rolle på dette område.

Tabel 67: Antal internationale foreningsmøder o.l.

Storbyer	2011	2012
København	130	193
Stockholm	190	181
Amsterdam	242	172
Hamborg	n.a.	n.a.
Berlin	n.a.	n.a.

Anm.: Firma- og nationale møder indgår ikke.

Kilde: The European Cities Marketing: Meetings Statistics Report 2012-2013

Tabel 68: Antal internationale møder (ICCA) og foreningskongresser (UIA)

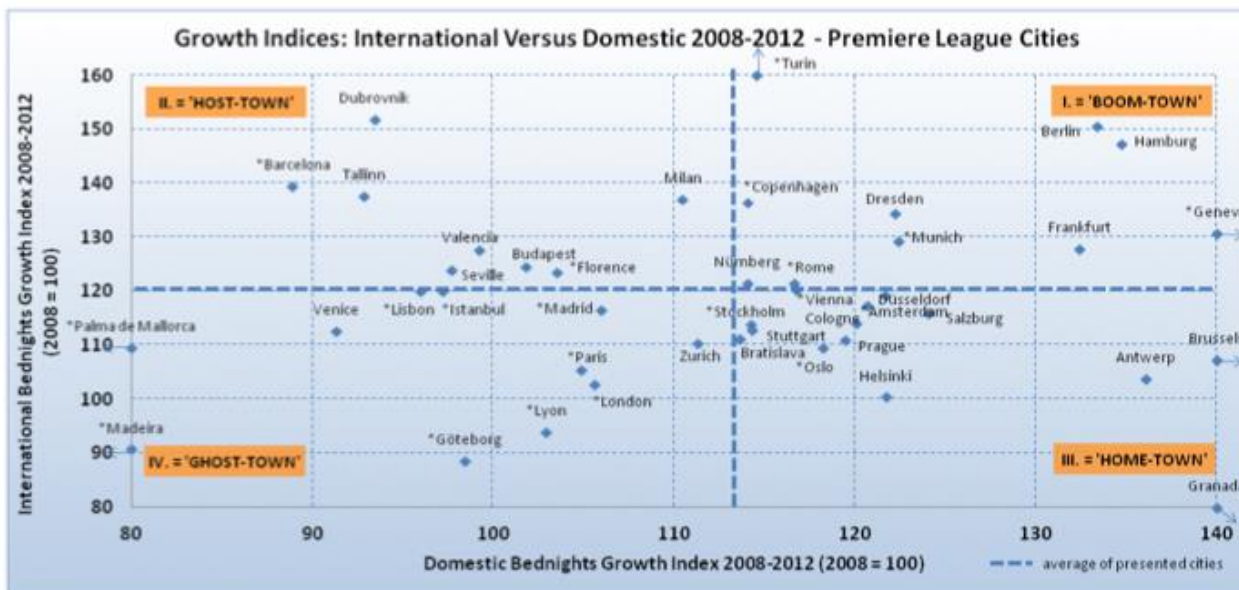
Storbyer	ICCA	UIA
København	137	150
Stockholm	110	113
Amsterdam	122	60
Hamborg	35	17
Berlin	172	89

Kilde: ICCA: Country & city rankings 2012, UIA: International Meetings Statistics Report for the year 2012

Antal udenlandske overnatninger

København er blandt de bedst præsterende hotel-byer i Europa målt på væksten i hotelovernatninger. I København er det især de internationale markeder, der driver væksten, men der er også vækst i antallet af indenlandske overnatninger. Berlin og Hamborg klarer sig endnu bedre end København og er førende i Europa. Stockholm og Amsterdam har vundet lidt på indenlandske overnatninger men går tilbage på overnatninger fra internationale gæster.

Figur 2: Vækst i internationale hhv. nationale hotelovernatninger, 2008-2012

Kilde: European Cities Marketing: European Cities Benchmarking Report 2012-2013.

Målt på nominal vækst i internationale hotelovernatninger er billedet lidt anderledes. Det skyldes, at der er stor forskel på byernes internationaliseringsgrad. Amsterdam har i udgangspunktet mange internationale overnatninger, så selv en stor vækst giver en lille procentstigning. Omvendt i Hamborg og Stockholm, hvor antallet af udenlandske overnatninger i udgangspunktet er lavt. København klarer sig godt og markant bedre end Stockholm.

Tabel 69: Gennemsnitlig årlig vækst i antallet af internationale overnatninger, 2008-2012

Storbyer	Vækst
København	284.000
Stockholm	108.000
Amsterdam	301.000
Hamborg	191.000
Berlin	889.000

Kilde: European Cities Marketing: European Cities Benchmarking Report 2012-2013.

3 Del 2: Tema - Hvem skaber vækst i København?

Som det fremgår af del 1 er København i vækst, en vækst der er større end i andre danske kommuner og i Danmark generelt. Erhvervpolitisk har der i de senere år været et stærkt fokus på vækstvirksomheder. I dette afsnit stiller vi skarpt på vækstvirksomhedernes udvikling samt branche tilhørsforhold og - karakteristik i København de seneste 10 år .

Vækstvirksomheder er virksomheder, der de seneste tre år har haft en 70 % stigning i antal beskæftigede, dvs. i gennemsnit godt 23 % per år. Virksomhederne har desuden som udgangspunkt fem eller flere medarbejdere, så eksempelvis alle enkeltmandsvirksomheder, der hyrer én ekstra medarbejder og derved fremstår som øget med 100 %, altså ikke indgår.

Det er den gængse statistiske afgrænsning af vækstvirksomheder. Det er også den afgrænsning, som bl.a. væksthuse anvender. Virksomheder kan sagtens opleve vækst uden at blive fanget i statistikken som vækstvirksomheder. Virksomheder kan opleve store spring i produktivitet og lønsomhed uden at det afsætter sig i beskæftigelsen. Den type vækst fanges altså ikke ved den anvendte afgrænsning, der alene måler på antal ansatte. Ligesom måske specielt større og ældre virksomheders vækstrater og øgning af antal ansatte kan være på et mere moderat niveau, men samlet set have betydet mere for den samlede vækst end vækstvirksomhederne. Analysen af vækstvirksomhederne vil først og fremmest give et billede af, hvordan København klarer sig inden for et område, som har stor erhvervpolitisk bevågenhed. Vækstvirksomheder er en virksomhedstype, der antages at skulle stå for en stor del af fornyelsen og innovationen i det danske erhvervsliv og den danske konkurrenceevne.

Finanskrisen har haft indflydelse på de danske virksomheder og i særdeleshed på vækstvirksomhederne, som de er defineret i denne analyse. Perioden efter finanskrisen har for mange virksomheder været præget af turbulens og usikkerhed, og rigtig mange virksomheder har skåret til og skåret ned, effektiviseret og optimeret m.v.

Som tabellen viser, er antallet af vækstvirksomheder i økonomien i høj grad afhængig af konjunkturudviklingen. I gode tider er der mange vækstvirksomheder, hvorimod der i hårde tider er færre.

Tabel 70: Antal vækstvirksomheder (både iværksættere og ikke-iværksættere)

	2003		2007		2008		2011	
	Antal	Andel af samtlige	Antal	Andel af samtlige	Antal	Andel af samtlige	Antal	Andel af samtlige
Københavns kommune	200	1,0	219	0,9	124	0,5	118	0,5
Århus kommune	88	1,0	110	1,0	85	0,8	47	0,4
Aalborg kommune	54	1,0	70	1,1	42	0,7	22	0,4
Odense kommune	48	1,0	61	1,1	30	0,5	23	0,4
Esbjerg kommune	39	1,2	30	0,8	22	0,6	17	0,5
Randers kommune	23	0,8	32	1,0	28	0,9	12	0,4
Øvrige kommuner	1.063	0,8	1.286	0,8	961	0,6	456	0,3
Hele landet	1.515	0,8	1.808	0,9	1.292	0,6	695	0,3

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Antallet af vækstvirksomheder i Københavns Kommune varierer betydeligt over perioden - fra 200 og 219 i hhv. 2003 og 2007 til 124 og 118 i 2008 og 2011.

Antallet af vækstvirksomheder var i perioden 2003 til 2007 i stigning i landest større kommuner samt i København. Med krisen i 2008 reduceredes antallet af vækstvirksomheder kraftigt.

Vækstvirksomhedernes andel af den samlede virksomhedsmasse var i 2003 ca. 1 % af den samlede virksomhedsmasse. I forbindelse med finanskrisens gennembrud i 2008 blev andelen halveret til 0,5 %, og den har siden holdt sig på dette niveau. Andelen af vækstvirksomheder i København er i hele perioden i den gode ende af skalaen, men den adskiller sig ikke væsentligt fra andelen i de øvrige større byer.

I forhold til det samlede antal vækstvirksomheder i Danmark var Københavns andel på hhv. 13 % i 2000 og 12 % i 2007. I 2008 faldt andelen til 10 %, hvorimod andelen i 2011 var 17 %. Tallene viser, at konjunkturuomslaget ramte Københavns Kommune tidligt og hårdt, men at det også er virksomhederne i København, der hurtigere end virksomhederne i landet som helhed er kommet ud af krisen igen.

Aarhus, Aalborg og Odense har til sammenligning en mere konstant andel af landets vækstvirksomheder; 6-7 % i Aarhus, 3-4 % i Aalborg og 2-3 % i Odense.

Tabellen herunder viser vækstvirksomhedernes fordeling på de københavnske bydele.

Tabel 71: Antal og andel af vækstvirksomheder (både iværksættere og ikke-iværksættere)

	Antal				Andel af samtlige i bydelen			
	2003	2007	2008	2011	2003	2007	2008	2011
Indre By	81	85	49	55	1,58	1,43	0,80	0,86
Vesterbro Kongens Enghave	22	22	10	16	1,43	1,16	0,52	0,68
Østerbro	25	33	21	12	1,19	1,39	0,89	0,47
Nørrebro	16	16	10	N	0,91	0,80	0,51	0,29
Valby	12	12	N	N	1,04	0,90	0,37	0,28
Vanløse	N	N	N	N	0,25	0,44	0,37	0,45
Brønshøj-Husum	N	N	N	N	0,45	0,67	0,27	0,39
Bispebjerg	10	13	N	N	1,02	1,11	0,62	0,25
Amager Øst	N	N	N	N	0,85	0,25	0,35	0,17
Amager Vest	N	12	11	13	0,87	0,78	0,73	0,75
Københavns kommune	200	219	124	118	0,98	0,95	0,52	0,47

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Knapt halvdelen af vækstvirksomhederne i Københavns kommune ligger i hele perioden i den indre by, som dermed er den helt dominerende bydel. Bydelene Nørrebro, Vanløse, Bispebjerg og Amager Øst er kendetegnet ved, at en lille andel af virksomhederne i bydelene er vækstvirksomheder.

Det er således ikke overraskende de generelt stærke erhvervsbydele, der har flest vækstvirksomheder.

Tabellen herunder viser vækstvirksomhedernes betydning for beskæftigelsen og erhvervsindkomsten i København sammenlignet med de større danske byer og landet som helhed.

Tabel 72: Vækstvirksomheders betydning 2011

	Antal beskæftigede i vækstvirksomheder	Andel af beskæft.	Erhvervsindkomst	Erhvervsindkomst pr. beskæft.
Københavns kommune	4.600	2,5	1.931,9	420,0
Århus kommune	1.900	2,8	753,1	396,4
Aalborg kommune	2.400	6,0	973,9	405,8
Odense kommune	600	1,2	253,6	422,7
Esbjerg kommune	400	1,8	202,5	506,3
Randers kommune	700	4,3	293,1	418,7
Øvrige kommuner	23.600	2,8	9.801,6	415,3
Hele landet	34.100	2,8	14.209,8	416,7

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Anm. Erhvervsindkomsten er målt i det private erhvervsliv og omfatter således ikke den offentlige sektor. Beskæftigelsen er derimod målt som den samlede beskæftigelse incl. offentlig beskæftigelse.

Vækstvirksomhederne beskæftigede i 2011 mellem 1,2 og 6,0 % af samtlige beskæftigede i de 6 store kommuner og i København.

Aalborg og Randers er de kommuner med den højste andel ansatte i vækstvirksomheder med hhv. 6,0 og 4,3 % ansatte i vækstvirksomheder. Københavns Kommunes andel af ansatte i vækstvirksomheder

ligger i den lave ende med 2,5 % sammenholdt med, at en forholdsvis høj andel af vækstvirksomhederne i København er relativt små sammenlignet med andre større kommuner.

Erhvervsindkomsten pr. beskæftiget er relativt ens kommunerne imellem og varierer fra 396.000 kr. i Aarhus til 506.000 kr. i Esbjerg. Erhvervsindkomsten pr. beskæftiget er i Københavns Kommune 420.000 kr. og ligger dermed tæt på gennemsnittet af de større kommuner.

Det er givet, at vækstvirksomheder spiller en særlig vigtig rolle i den økonomiske udvikling og vækst. Men billedet af vækstvirksomhedernes rolle i København rejser nogle centrale spørgsmål.

Man kan tolke tallene på den måde, at København har et uforløst potentiale, når det gælder vækstvirksomheder. København burde alt andet lige være i stand til at slå fx Aalborg og Randers, når det gælder evnen til at frembringe vækstvirksomheder. Det taler for yderligere fokus på dette segment af virksomheder i erhvervspolitikken.

Man kan imidlertid også tolke tallene således, at det i København i højere grad er store virksomheder, herunder internationale virksomheder, der trækker vækst, beskæftigelse og produktivitet, og at det derfor er mere relevant for København at satse på dette segment af virksomheder i erhvervspolitikken.

Som i så mange af livets forhold er der måske ikke tale om et "enten eller" men om et "både og". Afvejningen er imidlertid et vigtigt erhvervspolitisk spørgsmål.

I forhold til resten af landet er storbyerne København og Aarhus kendetegnet ved, at en relativ stor andel af vækstvirksomhederne ligger inden for vækstbrancher, og øvrige byerhverv (bl.a. handel, hotel og restauration) har en relativ stor andel.

Sammenlignet med Aarhus har København en mindre andel af vækstvirksomhederne i vækstbrancherne og en større andel af vækstvirksomhederne i "øvrige byerhverv".

Det afspejler den "to-delning" af erhvervspecialiseringen i København, som vi beskrev i den første del af Erhvervsbarometeret. Under "øvrige byerhverv" finder vi nemlig blandt andet handel samt hotel og restauration, hvor København står meget stærkt. Og altså også skaber relativt mange vækstvirksomheder.

Tabel 73: Antal vækstvirksomheder fordelt på brancher, 2011

(antal)	Vækstbrancher	Traditionelle erhverv	Øvrige byerhverv	Alle
Københavns kommune	37	12	69	118
Århus kommune	17	<10	22	47
Øvrige kommuner	57	187	212	456
Hele landet	123	238	334	695

Tabel 74: Andelen af vækstvirksomheder i % fordelt på brancher, 2011

(andel i %)	Vækstbrancher	Traditionelle erhverv	Øvrige byerhverv	Alle
Københavns kommune	31,4	10,2	58,5	100,0
Århus kommune	36,2	17,0	46,8	100,0
Øvrige kommuner	12,5	41,0	46,5	100,0
Hele landet	17,7	34,2	48,1	100,0

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Anm. Vækstbrancher = Information og kommunikation + Finansiering og forsikring + Ejendomshandel og udlejning + Vidensservice.

Traditionelle erhverv = Landbrug, fiskeri og skovbrug + Råstofudvinding + Industri + Energiforsyning + Vandforsyning + Bygge og anlæg + Transport.

Øvrige byerhverv = Handel + Hoteller og restauranter + Rejsebureau + Anden service.

De københavnske vækstvirksomheder er relativt små sammenlignet med landet som helhed. Ca 1/5 af landets vækstvirksomheder med under 10 ansatte ligger i Københavns Kommune, hvorimod kun knapt 1/8 af de større vækstvirksomheder findes i Københavns Kommune.

Tabel 75: Antal vækstvirksomheder efter antal medarbejdere

	<10 ansatte	>10 og <50 ansatte	>50 ansatte	I alt
Københavns kommune	26	74	18	118
Hele landet	125	436	134	695
Københavns Kommunes % andel af DK population	21	17	13	17

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Virksomheder oplever oftest den største relative vækst forholdvis kort tid efter etablering. Hele 76 % af Danmarks vækstvirksomheder er etableret i perioden 2006 – 2011. Samme billede findes i de større kommuner og i København.

Tabel 76: Antal og andel af vækstvirksomheder opgjort efter etablerings år

Etablerings år	Før 2006	2006-2011	Total	% andel etableret 2006 – 2011
København	30	88	118	74,6
Århus	10	37	47	78,8
Aalborg	N	17	22	77,3
Odense	N	16	23	69,6
Esbjerg	N	13	17	76,5
Randers	N	10	12	83,3
Total	166	529	695	76,1

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Tabellen herunder er meget interessant. I København er det i forhold til de øvrige byer en mindre andel af beskæftigelsen, der ligger i nye vækstvirksomheder. Dette er et argument for at satse mere på

nye virksomheder. Men det er også et billede, der skyldes, at der er relativt mange større/internationale virksomheder i København, og at København derfor er mindre beroende på nye virksomheder end andre byer.

Tabel 77: Antal ansatte i vækstvirksomheder, opgjort efter etablerings år

Etablerings år	Før 2006	2006-2011	Total	% andel beskæft. i nye virksomheder
København	1.061	3.044	4.105	74,2
Århus	184	1.685	1.869	90,2
Aalborg	100	2.278	2.377	95,8
Odense	247	368	615	59,8
Esbjerg	66	370	436	84,8
Randers	67	607	674	90,0
Total	1.725	8.352	10.076	82,9

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

Københavns Kommune er Danmarks stærkeste vækstcenter, men ser vi på vækstvirksomhederne i København er deres relative andel af den samlede virksomhedsmasse i København på samme niveau som i de øvrige større kommuner. Samtidigt er vækstvirksomhederne i København relativt små og beskæftiger relativt færre end i f.eks. Randers og Aarhus. Dette hænger sammen med virksomhedsstrukturen i København, og vækstvirksomhedernes branchefordeling afspejler Københavns Kommunes erhvervspecialisering som beskrevet i del 1. Set i forhold til Københavns betydning som universitets- og videntcenter kan det undre, at København ikke indtager den nationale førsteplads indenfor antallet af vækstvirksomheder i vækstbrancher. Denne plads indtages af Aarhus Kommune. Denne branchefordeling af vækstvirksomheder får også betydning for uddannelsesniveaut for de beskæftigede i vækstvirksomhederne. Som det fremgår af nedenstående tabel beskæftiger vækstvirksomhederne i Danmark først og fremmest faglært og ufaglært arbejdskraft. Dette gælder også for København til trods for, at København har et arbejdsmarked med landets højeste uddannelsesniveau.

Tabel 78: Uddannelsesniveaut for beskæftigede i vækstvirksomheder

% fordeling af samtlige ansatte i vækstvirksomheder	Student, ufaglært	Faglært	KVU	MVU	LVU	Uoplyst	Total
København	21	48	5	6	13	6	100
Aarhus	23	50	7	6	10	4	100
Aalborg	32	53	4	3	6	2	100
Odense	22	51	10	8	7	2	100
Esbjerg	29	54	4	3	3	7	100
Randers	31	52	6	3	4	4	100
Total	29	50	5	4	6	6	100

Kilde: Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)®

4 Litteraturliste

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2012 Inndeling af befolkningen i sociale klasser.
<http://www.ae.dk/analyser/inddeling-af-befolkningen-i-sociale-klasser>

Copenhagen Capacity efter Ernest & Young. (<http://www.ey.dk/DK>)

COWI for Københavns Kommune, april 2013: CO2-REGNSKAB FOR 2012.

Flight Global 2012 (<http://www.flightglobal.com>)

<http://www.klassesamfund.dk/>

ICCA International Congress and Convention Association. 2013: Country & city rankings 2012, UIA

KL 2014: Danmark i forandring- Udvikling og lokal balance

OECD 2012: Redefining "Urban" A New Way to Measure Metropolitan Areas.

The European Cities Marketing. 2013: Meetings Statistics Report 2012-2013.

The European Cities Marketing. 2013: Benchmarking Report 2012 – 2013.

5 Appendiks: Overordnet introduktion til Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K og LINE)®

I dette afsnit redegøres der kortfattet og overordnet for opbygningen af Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K og LINE)®. For en mere fyldestgørende omtale af modellen henvises til brugervejledningen og diverse baggrundsmateriale der kan findes på:

<http://www.crt.dk/site/regionalmodel/>

Den regionale model for erhverv og beskæftigelse kan anvendes til overvågning af udviklingen i befolkning, beskæftigelse og arbejdsløshed, indkomster, forbrug mv. i regioner, kommuner og dele af kommuner.

Modellens data, der stammer fra Danmarks Statistik og tilgås via Forskningservice, benyttes herefter til dannelse af:

- Registerdata for personer og virksomheder.
- Kommunefordelte nationalregnskaber (SAM-K).
- Fremskrivninger og konsekvensberegninger med en lokaløkonomisk model (LINE).
- Specialtabeller – f.eks. forløbstabeller eller såkaldte ”primo-/ultimo-tabeller”.

Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K og LINE)® kan anvendes til at frembringe data på regionalt niveau om en række forhold, der vedrører borgernes uddannelse, indkomst, køn, alder mv. Der er for hver dansker tale om ca. 150 oplysninger, som modellen og de såkaldte ”lette tabeller” kan omsætte til meningsfuld information for brugerne. I Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K og LINE)® opereres der både med faktisk registrerede og beregnede historiske data samt forventede data (fremskrivninger).

5.1 Registerdata for personer og virksomheder

For alle personer ligger der for hvert af årene 1994 til pt. 2012 ca. 150 oplysninger. Disse oplysninger stammer fra Danmarks Statistiks rådata og stemmer derfor med tabeller, som kan hentes fra Danmarks Statistiks statistikbank. Danmarks statistiks rådata stammer igen i vid udstrækning fra den kommunale og statslige administration – f.eks. skatte- og indkomstdata, data fra uddannelsesinstitutioner, bygge- og boligregistrene mv.

For alle aktive danske virksomheder foreligger der for hvert af årene 1997 til pt. 2013 ca. 40 regnskabsvariabler opgjort på enten firma- eller arbejdsstedsniveau. Danmarks Statistiks rådata med virksomhedsdata stammer overvejende fra moms- og skatteregnskaberne. Disse data er suppleret med spørgeskemadata fra især de større virksomheder.

Registerdata, som ligger på Danmarks Statistiks forsker-placeringsordning, er anonymiseret, således at oplysninger om enkeltpersoner og enkeltvirksomheder ikke kan genkendes. Registerdata opdateres løbende i takt med fremkomsten af opdaterede statistikker fra Danmarks Statistik.

5.2 Kommunefordelte nationalregnskaber (SAM-K)

I Den regionale model for erhverv og beskæftigelse indgår kommunefordelte nationalregnskaber. I daglig tale hedder nationalregnskabet SAM-K, som står for *Social Accounting Matricer for Kommuner*. SAM-K er udvidede nationalregnskaber, der indeholder sædvanlige nationalregnskaber som produktion, indkomst og beskæftigelse mv. Herudover indgår en række oplysninger om befolkning, arbejdskraftbalancer, indkomstoverførsler og skatter, forbrug, investeringer, turisme mv. Den lokale arbejdskraftbalance er opdelt på typer, fx efter uddannelse, køn og alder. Der ses på indkomstfordelingen, f.eks. efter familietype eller befolkningsgruppe.

SAM-K opstilles efter retningslinjer, som FN, Eurostat, OECD m.fl. er blevet enige om. Det har den fordel, at der kan foretages sammenligninger mellem lande, regioner og kommuner. Samtidigt kan man følge udviklingen over tid. Tal fra SAM-K stemmer med tal for nationalregnskabet for hele landet, ligesom data er konsistente med tal, som i EU lægges til grund for tildeling af regionalfondsmidler, vurdering af økonomisk udvikling mv.

Konkret er SAM-K opstillet på grundlag af data fra Danmarks Statistik, især registerdata, regionalt nationalregnskab samt en række specialstatistikker. Alle disse data sammenstilles og danner et udvidet nationalregnskab for hver kommune.

Der er udviklet forskellige versioner af Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K og LINE)[®], hvor der kan sættes fokus på udvalgte områder af den lokale økonomi som fx:

- *Turisme* (udviklet for VisitDenmark og for hver kommune med fokus på turisterhverv, turisttyper mv.).
- *By/land eller byområder* (udviklet for Fødevareministeriet og Københavns Kommune og hvor hver kommune er opdelt i 6 delområder efter bymæssighed eller efter byområde).
- *Arbejdsfunktioner i virksomhederne* (udviklet for beskæftigelsesregionerne til brug for arbejdsmarkedsanalyser med udgangspunkt i jobfunktioner).
- *Øernes økonomi* (udviklet for Bornholms Regionskommune).

5.3 Fremskrivninger og konsekvensberegninger med en lokaløkonomisk model (LINE)

Udover at se på den historiske udvikling giver modellen også mulighed for at se frem i tiden og analysere konsekvenserne af forskellige udviklingsscenarier.

Den lokaløkonomiske fremskrivningsdel af modellen kaldes LINE. LINE er en kommuneopdelt udgave af den makroøkonomiske model af dansk økonomi, kaldet ADAM^[1]. Hvor ADAM bygger på nationalregnskabet for Danmark, bygger LINE på et "nationalregnskab" for hver enkelt kommune (SAM-K). LINE benyttes til fremskrivninger af de enkelte kommuners økonomi og til

[1] ADAM = Annual Danish Aggregate Model

konsekvensberegninger. Ved at koble de lokaløkonomiske modeller til ADAM-modellens nationale fremskrivninger sikres konsistens på nationalt plan.

ADAM er en makroøkonomisk model af den danske økonomi. ADAM repræsenterer den traditionelle syntese mellem keynesiansk og neo-klassisk teori. Det vil sige, at produktion og beskæftigelse på det korte sigt er bestemt af efterspørgslen og på det lange sigt af udbuddet. Dette betyder eksempelvis, at beskæftigelsen på kort sigt er bestemt af erhvervenes efterspørgsel efter arbejdskraft. På længere sigt bestemmes beskæftigelsen imidlertid af udbuddet af arbejdskraft. Øges udbuddet af arbejdskraft antages beskæftigelsen på langt sigt med andre ord at stige. ADAM, og dermed LINE, er empirisk funderet, idet størstedelen af modellens adfærdsbeskrivende ligninger er estimeret på nationalregnskabsdata.

Fremskrivningsdelen af modellen (LINE) består af en række endogene variabler, der beskriver relationerne mellem de forskellige dele af input-outputsyste­met (ca. 2.500 forskellige.). En række af de mange ligninger er blot tekniske relationer, der eksempelvis bestemmer skatte- og afgiftsprovener til den offentlige sektor som en funktion af en given økonomisk aktivitet. Andre af ligningerne (dem der indgår via ADAM) er empirisk estimerede adfærdsligninger. Af de i alt 2.500 forskellige ligninger, der indgår i ADAM, er de 90 ligninger at betragte som empirisk funderede adfærdsligninger.

ADAMs (og dermed også LINEs) adfærdsbeskrivende ligninger er estimeret enkeltvist, hvorefter de spiller sammen med en række definitioner og ikke-estimerede ligninger. Dette er en traditionel tilgang ved opstillingen af makroøkonomiske modeller, og derved adskiller ADAM og LINE sig ikke fra andre makro-modeller som eksempelvis DREAM. Problemet er, at den samlede model kan være vanskelig at overskue og svær at tolke og dermed også svær at bruge.

Den ADAM-fremskrivning, der ligger til grund for den seneste regionaløkonomiske fremskrivning, vil altid indeholde regeringens seneste konjunkturvurdering og forventning til udviklingen i landets økonomi. Denne nationaløkonomiske fremskrivning vil sammen med Danmarks Statistiks befolkningsprognose^[2] udgøre de væsentligste *dynamiske elementer* i den regionaløkonomiske fremskrivning.

Ud over ovenstående dynamiske elementer er der tale om en statisk fremskrivning af de seneste års registrerede udvikling. Når LINE-modellen anvendes regionalt, tager den som udgangspunkt, at de nationale trends, der er indeholdt i ADAM-fremskrivningen, også gælder lokalt for udviklingen i priser, renteniveau, BNP mv. Derimod fordeles investeringer, produktion, eksport mv. på samme måde som i SAM-K. Det vil sige, at forventninger til bl.a. investeringer, produktion og eksport **tager udgangspunkt i den erhvervs- og befolkningsstruktur der er gældende regionalt og lokalt**. Det betyder også, at den forventede **udvikling** i forhold som eksport, produktion og beskæftigelse (jobfordeling på køn og uddannelse) etc. er baseret på en fastlæggelse af de regionale trends.

^[2] Se temaafsnit fra Fremskrivningsnotat, april 2012.

Produktivitetens udvikling varierer fra erhverv til erhverv, og da befolkningssammensætningen^[3] ligeledes er forskellig fra område til område, vil disse forhold være en væsentlig årsag til, at den økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling vil variere fra område til område.

"Hjertet" i SAM-K/LINE er vare- og faktormarkedet. Det vil dels sige en opgørelse af den økonomiske aktivitet^[4] i erhvervene og på arbejdsmarkedet, og dels en opgørelse af institutionernes^[5] anvendelse af varer. Disse opgørelser er endvidere opgjort i en geografisk dimension, således at det lokale samfundsregnskab indeholder informationer både om det økonomiske samspil mellem de forskellige regioner/lokalområder og om det økonomiske samspil mellem regionen og udlandet (import/eksport).

Men hvorfra kommer data til disse opgørelser? Kort fortalt stammer en del af data fra en "*bottom-up tilgang*" (en registrering af faktiske værdier), og en anden del er baseret på en "*top-down tilgang*", dvs. data der udledes fra nationalregnskabet, og som med forskellige "nøgler" fordeles på erhverv, husholdninger og lokalområder. Bottom-up data er **registerdata** for alle personer i Danmark, dvs. præcise data for beskæftigelse, indkomst, indkomstoverførsler, skattebetalinger mv. fordelt efter køn, alder, uddannelse, erhverv, arbejdssted mv. Top-down data er nationalregnskabstal, der bl.a. fordeles på erhverv og husholdninger (og dermed på lokalområder) efter de såkaldte "tilgangs- og anvendelsesmatricer". Disse matricer indeholder oplysninger for hele landet om produktionens fordeling (tilgang og anvendelse) fordelt på 130 erhverv og knapt 3.000 varer. På samme måde er husholdningernes privatforbrug via nationalregnskabet samt Danmarks Statistiks forbrugerundersøgelse fordelt på i alt 72 forbrugskomponenter (grupper af varer) og knapt 3.000 varer. Top-down data er i en vis udstrækning baseret på spørgeskemaopgørelser og dermed forbundet med en vis usikkerhed. Produktion og anvendelse af varer fordeles herefter på lokalområder ud fra erhvervsfordeling og befolkningssammensætning i lokalområderne.

Det skal dog understreges, at en række af "Top-down-data" i deres oprindelse er regionale. Dette gælder eksempelvis tal for virksomhedernes værdiskabelse, der stammer fra de enkelte virksomheders regnskabsindberetninger. "Top-down-tilgangen" til fordeling af forskellige variabler er derfor ikke så usikker som man måske umiddelbart kunne tro.

I de lokaløkonomiske fremskrivninger anvendes ofte en simpel lineær fremskrivning. Dette gælder eksempelvis for beskæftigelsen fordelt på køn, alder og uddannelse. Som udgangspunkt er det de **nationale** trends, der benyttes til fremskrivningerne. Rent teknisk beregnes de nationale vækstrater på basis af perioden fra 1996 (modellens startår) til senest registrerede år. Trenden antages at være uændret i fremskrivningsperioden. Dette betyder eksempelvis, at værdiskabelse og produktivitetens udvikling i de 130 erhverv antages at følge samme mønster overalt i landet. At produktivitetens udvikling i jern- metalindustrien følger samme mønster i henholdsvis Varde og Roskilde.

[3] Blandt andet i relation til alder og uddannelse

[4] Produktion og anvendelse af varer og faktorer

[5] Institutioner er husholdninger, kommuner, regioner, stat, organisationer m.v.

5.4 Specialtabeller – forløbstabeller, ”primo-/ultimo-tabeller”

Til Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K/LINE)[®] er udviklet et sæt specialtabeller, som belyser særlige aspekter af den lokale økonomi. De såkaldte primo-/ultimo-tabeller (eller forløbstabeller) er udviklet for virksomheder og personer. Primo-/ultimo tabeller for virksomheder benyttes i erhvervsbarometret til at følge udviklingen i københavnske virksomheder, deres økonomiske performance, overlevelse, specialisering mv. I primo-/ultimo-tabeller for personer kan man følge personer, f.eks.:

- Hvor mange uddannelsessøgende er 10 år senere i arbejde, og hvor er de flyttet hen?
- Hvor mange af de 50-59-årige er 10 år senere gået på pension mv.?

I den nuværende version af Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K og LINE)[®] er det muligt at danne korte (fra 2011 til 2012) og lange (fra 1996 til 2012) forløbstabeller, men i løbet af 2014 vil det blive muligt for brugerne at danne forløbstabeller efter eget valg. Denne videreudvikling af Den regionale model for erhverv og beskæftigelse (SAM-K og LINE)[®] stiller et helt nyt analyseredskab til rådighed for brugerne.

5.5 Ændringer i modellens forudsætninger med udgangspunkt i den førte politik

Fremskrivningen tager udgangspunkt i vedtaget politik samt forventninger til udlandet. I Økonomi- og Indenrigsministeriets konjunkturvurdering forventer man således, at konjunkturerne i udlandet forbedres, hvilket betyder en øget dansk eksport af industrivarer. De vigtigste reformer og politiske indgreb for denne fremskrivning er: Fremrykninger af offentlige investeringer, forbedrede muligheder for erhvervsinvesteringer, SU-reformen, kontanthjælpsreformen og øget uddannelsesniveau.

Der er antaget stærkere internationale konjunkturer, hvilket giver vækst i eksporten. Der er antaget en meget lille vækst i det offentlige forbrug, hvilket skyldes regeringens målsætning om lav vækst/nulvækst i det offentlige⁴.

I denne fremskrivning med LINE er uddannelsesfordelingen ændret i forhold til tidligere fremskrivninger. Det er netop en del af regeringens politik, at flere unge skal have en uddannelse. Målsætningen er, at 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, heraf skal de 60 % have en videregående uddannelse og 25 % skal have en lang videregående uddannelse. Dette fremgår af den hidtidige udvikling og er indarbejdet i fremskrivningen, hvor man således øger udbuddet af uddannet og særligt højtuddannet arbejdskraft. Der er samtidigt indarbejdet en mindre stigning i efterspørgslen efter erhvervsuddannet arbejdskraft. Det skyldes, at eksporten af industrivarer forventes at stige, mens væksten i den offentlige service holdes under 1 %. Det viser sig derfor, at der er et væsentligt overudbud (der er positiv arbejdsløshed) for personer med en lang videregående uddannelse og en væsentlig overefterspørgsel efter en del faglærte. Det har også konsekvenser for kønsfordelingen og lignende i forhold til arbejdsløshed.

Der vil fremover løbende blive sammenlignet med tidligere fremskrivninger. I forhold til fremskrivningen fra november 2012 kan der påpeges følgende udvikling:

- Konjunkturudviklingen blev svagere i 2012 end forventet i Konvergensprogram 2012. Derfor er der en længere periode til normalisering af konjunkturerne i Konvergensprogram 2013.

- Der er siden forrige konvergensprogram vedtaget flere reformer, der har betydning for udviklingen på længere sigt, og de er nu indregnet i fremskrivningen frem mod 2020. Det drejer sig om: Skattereformen fra juni 2012, reformen af førtidspension og fleksjob fra juni 2012 og initiativer i aftalerne om vækstplanen fra april 2013 (der omfatter reformer af SU og kontanthjælp).

Mere specifikt viser turismen en kraftig vækst, hvilket afspejler regeringens forventninger til turismeudviklingen.

De nærmere forudsætninger for fremskrivningen fremgår af [http://www.crt.dk/media/12_regionalmodel_Fremskrivningsnotat_dec2013\(3\).pdf](http://www.crt.dk/media/12_regionalmodel_Fremskrivningsnotat_dec2013(3).pdf)